

Úrad splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske
komunity

Hodnotenie nástroja Miestnych občianskych poriadkových služieb

2021

Názov: Hodnotenie miestnych občianskych poriadkových služieb
Názor (EN): Evaluation of the Local Civic Order Services Instrument
Autor: Mgr. Marek Chomanič, LL.M.
Vydavateľ: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Úrad splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
Rok vydania: 2021
Rozsah: 65 strán

Text neprešiel jazykovou korektúrou.

Projekt miestne občianske poriadkové služby (MOPS) v obciach s prítomnosťou MRK - OPLZ-PO5-2018-1
je realizovaný z operačného programu Ľudské zdroje
Prioritná os 5., Integrácia marginalizovaných rómskych komunití,
Investičná priorita 5.1. Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunití, ako sú Rómovia
Špecifický cieľ 5.1.2., zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných
komunití, predovšetkým Rómov.

Obsah

Hodnotenie nástroja Miestnych občianskych poriadkových služieb	1
Obsah	4
Zoznam skratiek a definície.....	6
Úvod.....	8
Definícia Miestnych občianskych poriadkových služieb	10
Hlavný cieľ Miestnych občianskych poriadkových služieb.....	10
Čiastkové ciele Miestnej občianskej poriadkovej služby	11
Cieľová skupina výzvy.....	11
Aktuálna nedostupnosť informácií o nástroji Miestnych občianskych poriadkových služieb	12
Metodológia.....	13
Analýza aktuálneho stavu	13
Štruktúra hodnotenia.....	16
Hodnotenie okruhov činnosti Miestnych občianskych poriadkových služieb	17
Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany verejného poriadku.....	18
Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany súkromného a verejného majetku.....	21
Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi	22
Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky	24
Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany životného prostredia a zlepšenie kvality života v obci.....	26
Súčinnosť Miestnych občianskych poriadkových služieb.....	32
Súčinnosť s pracovníkmi terénnej sociálnej služby.....	32
Súčinnosť s komunitnými centrami/pracovníkmi	32
Súčinnosť s pracovníkmi osvetu zdravia a záchranou zdravotnou službou	33
Súčinnosť s policajnými špecialistami a PZ SR	33
Súčinnosť s ďalšími pomáhajúcimi profesiami a profesiami verejných služieb.....	36
Pracovné podmienky Miestnych občianskych poriadkových služieb	37
Pracovné prostredie.....	37
Pracovný čas.....	37

Čerpanie dovolenky	38
Práca s dlhodobo nezamestnanými a pracovné návyky	39
Vzdelávanie členov Miestnych občianskych poriadkových služieb	40
Vybavenie členov Miestnych občianskych poriadkových služieb	42
Výberový proces členov Miestnych občianskych poriadkových služieb	43
Financovanie a koordinácia Miestnych občianskych poriadkových služieb a ich efektívnosť počas pandémie COVID-19.....	46
Financovanie	46
COVID-19.....	47
Koordinácia Miestnych občianskych poriadkových služieb	48
Súhrn hodnotenia Miestnych občianskych poriadkových služieb	50
Dôvody realizácie hodnotenia	50
Celkové hodnotenie Miestnych občianskych poriadkových služieb	50
Okruhy pôsobnosti a aktivity Miestnych občianskych poriadkových služieb	51
Problematické aspekty spojené s implementáciou Miestnych občianskych poriadkových služieb ...	51
Ďalšie možnosti hodnotenia a implementácie Miestnych občianskych poriadkových služieb	52
Summary - Evaluation of the Local Public Order Services Instrument	54
Background	54
Main objective of the evaluation	55
Overall evaluation of the Local Public Order Services instrument	55
Areas of competence and activities of the Local Public Order Services instrument	56
Challenges associated with the implementation of the Local Public Order Services instrument	56
Further evaluation and implementation of the Local Public Order Services instrument.....	57
Zoznam použitej literatúry.....	59
Prílohy	63

Zoznam skratiek a definície

BOZP	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
IA MPSVR SR	Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MOPS	Miestne občianske poriadkové služby
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MRK	Marginalizované rómske komunity
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
PZ SR	Policajný zbor Slovenskej republiky
Policajný špecialista	Starší referent špecialista PZ SR pre prácu s komunitami
SO	Sprostredkovateľský orgán
Správca	Správca zálohového systému jednorazových obalov na nápoje podľa zákona č. 302/2019 Z.z o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov
SR	Slovenská republika
ŠSJN	Štandardná stupnica jednotkových nákladov
TSP	Terénna sociálna práca
ÚSVRK	Úrad splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity
Výzva	Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Prioritná os 5, Špecifický cieľ 5.1.2, Zameranie: Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK
ZZS	Záchranná zdravotná služba

Hodnotiteľom sa v tomto dokumente nazýva autor dokumentu. Autor dokumentu vystupuje ako externý hodnotiteľ Úradu splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity.

Pojem slova „**mediátor**“ alebo „**mediácia**“ je v tomto dokumente definovaný ako zmiernovanie/urovňovanie konfliktov, sporov a rôznych iných nepriaznivých situácií, kde „mediátor“ vystupuje ako osoba so znalosťou zmiernovať nedorozumenia alebo konflikty, prípadne ich deeskalovať.

„Mediáciou“ sa v texte nerozumie forma riešenia sporov, ktorou osoby zúčastnené na mediácii riešia prostredníctvom tretej osoby mediátora spor, ktorý vznikol z ich zmluvného alebo iného vzťahu a je upravená zákonom č. 420/2004 Z. z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Úvod

Úrad splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity (ďalej ako „ÚSVRK“) vypracoval toto hodnotenie nástroja Miestnych občianskych poriadkových služieb (ďalej ako „MOPS), v minulosti nazývané ako Rómske občianske hliadky, na základe potreby objektívneho zhodnotenia nástroja MOPS, definovania prínosov nástroja a revízie štandardných metodických postupov pracovníkov a pracovníčok MOPS. ÚSVRK vyhodnotil, že aktuálne¹ absentuje akékoľvek verejne dostupné hodnotenie tohto nástroja a chýba analýza súčasného stavu. Hodnotenie nástroja MOPS, ako koncepčný materiál, zohľadňuje skúsenosti z realizácie projektov v podporených lokalitách v období 2018 - 2021.

Nástroj MOPS sa v čase hodnotenia realizoval v rámci Európskeho sociálneho fondu, konkrétne z Operačného programu Ľudské zdroje (ďalej ako „OP ĽZ“), prioritná os 5., Integrácia marginalizovaných rómskych komunít, investičná priorita 5.1. Sociálno-ekonomická integrácia marginalizovaných komunít, ako sú Rómovia so špecifickým cieľom 5.1.2., zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov.² Vyhlasovateľom výzvy a zodpovedným orgánom bolo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej ako „MV SR“) ako Sprostredkovateľský orgán (ďalej ako „SO“) pre operačný OP ĽZ implementáciu prioritnej osi 5.³

Cieľovou skupinou tohto dokumentu sú primárne samosprávy, ktoré nástroj MOPS implementujú a MV SR ako zodpovedný orgán. Medzi cieľovú skupinu patria taktiež ÚSVRK, Policajný zbor Slovenskej republiky (ďalej ako „PZ SR“), pomáhajúce profesie a ďalší relevantní aktéri na pôde implementácie nástroja, ako aj ďalších projektov v OP ĽZ.

Hodnotenie MOPS predstavuje analýzu aktuálneho stavu nástroja, definovanie doterajšieho postupu a činností MOPS, aktivity vykonávané počas pandémie COVID-19, súčinnosť MOPS s pomáhajúcimi profesiami a profesiami verejných služieb, hodnotenie ich pracovných podmienok a financovanie nástroja. Dokument taktiež slúži ako prostriedok zdieľania dobrej praxe. Zároveň však poukazuje aj na negatívne javy, ktoré sa počas implementácie nástroja objavili a navrhuje riešenia problematických aspektov nástroja alebo odporúčania pre efektívnejší výkon MOPS v okruhoch pôsobnosti, alebo v iných otázkach súvisiacich s ich výkonom. Na hodnotenie MOPS bude nadväzovať návrh revidovaného metodického postupu MOPS. Revidovaný metodický postup by mohol slúžiť ako manuál alebo podporný materiál pre zadefinovanie aktivít, ktoré môžu byť v rámci nástroja MOPS alebo podobného nástroja využívané v budúcnosti. Návrh revidovaného metodického postupu MOPS nie je súčasťou tohto dokumentu.

Hodnotenie MOPS poukazuje na pozitívny vplyv nástroja na lokality, v ktorých bol implementovaný, rovnako ako aj na samotných jednotlivcov zapojených do projektu. Aktuálne môže byť odbornou verejnosťou MOPS vnímané skôr ako nástroj silového alebo represívneho charakteru. Z hodnotenia však vyplýva, že MOPS má predovšetkým preventívno-informatívny charakter. MOPS znižuje nezamestnanosť v lokalite, primárne MRK, zvyšuje šance na zamestnanie na otvorenom trhu práce pre osoby zapojené do

---

¹ K novembru 2020.

² Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Prioritná os 5, Špecifický cieľ 5.1.2, Zameranie: Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK, Strana 1. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?archiv-vyziev-3&sprava=dalsia-vyzva-zamerana-na-miestne-obcianske-poriadkove-sluzby-mops-v-obciach-s-pritomnostou-mrk-oplz-po5-2018-1>

³ Ibid.

projektu vďaka získaným skúsenostiam, bojuje proti predsudkom, má pozitívny vplyv na ochranu osôb, verejného a súkromného majetku, životného prostredia a zvyšovanie kvality života v lokalite. Členovia MOPS v rámci projektu nadobúdajú pracovné skúsenosti a zručnosti, budujú si pracovné návyky, stávajú sa plnohodnotnými spolupracovníkmi samosprávy a v rámci komunity pôsobia ako vzory (angl. „role models“). Členovia MOPS spolupracujú s pomáhajúcimi profesiami, PZ SR, Hasičským a záchranným zborom Slovenskej republiky, zdravotnou záchrannou službou a ďalšími profesiami. MOPS boli taktiež nenahraditeľnou pomocou pre mestá a obce počas 1. a 2. vlny pandémie COVID-19 v rokoch 2020 - 2021.

Implementácia projektu MOPS sa stretáva aj s negatívnymi javmi. Z dôvodu absencie kvalitného a priebežného vzdelávania príslušníkov MOPS môže dochádzať k prekročovaniu právomocí, nedostatočnému nahlasovaniu protispoločenských alebo protiprávných konaní. Medzi negatíva pri implementácii projektu patrí kratšia doba financovania projektu, rozdielny prístup pri pracovných podmienkach MOPS v lokalitách, nedodržovanie pracovného času a neadekvátne finančné ohodnotenie, rozdielnosť kvality vybavenia príslušníkov MOPS v jednotlivých lokalitách alebo nižšia znalosť práv a povinností MOPS vyplývajúcich z pracovnoprávneho pomeru.

Hodnotenie MOPS taktiež otvára diskusiu na rozšírenie pôsobnosti MOPS v nasledujúcom rozpočtovom období EÚ (2021 - 2027). Ako už bolo spomenuté, MOPS majú v rámci lokality silný informatívno-preventívny potenciál, ktorý by sa dal využiť v ďalších aktivitách v oblastiach ochrany životného prostredia a kvality zdravia obyvateľov žijúcich v lokalitách, ochrany verejného poriadku alebo pri nečakaných udalostiach alebo situáciách, ako bola napríklad pandémia COVID-19.

Sumár hodnotenia v anglickom jazyku je dostupný v závere dokumentu.

Definícia Miestnych občianskych poriadkových služieb

Hlavný cieľ Miestnych občianskych poriadkových služieb

Cieľom výzvy⁴ v „rámci špecifického cieľa 5.1.2 bolo zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunit, predovšetkým Rómov“⁵ Tento cieľ mal byť zabezpečený prostredníctvom aktivít na podporu systematického poskytovania sociálnych a asistenčných služieb v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit (ďalej ako „MRK“) zameraných na zvýšenie zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK.⁶ Cieľom MOPS je teda posilniť aktivačné nástroje na úseku zamestnanosti, budovanie pocitu občianskej zodpovednosti Rómov za ochranu verejného poriadku a občianskeho spolunažívania.⁷ Cieľom ÚSVRK pri implementácii MOPS „bol nový prístup k uplatneniu neinvazívnych metód s elimináciou pripisovaných vlastností a stereotypov, odstraňovania kolíznych situácií medzi minoritou a majoritou, súčasne odstraňujúcich profiláciu konceptov pravicového extrémizmu.“⁸

V rámci vyššie spomínaného typu aktivity bol úspešný žiadateľ povinný zadefinovať hlavnú aktivitu, ktorou bola podpora komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK. Podľa výzvy bolo zámerom poskytovania MOPS v obciach posilnenie miestneho aktivizmu, podpora komunitného rozvoja, zníženie páchania protispoločenských konaní a predchádzanie vzniku konfliktných situácií, udržiavanie verejného poriadku a štandardnej kvality životného prostredia v lokalitách, v ktorých žijú obyvatelia MRK. Tieto ciele mali byť napĺňané prostredníctvom činností MOPS najmä v rámci ochrany verejného poriadku, ochrany súkromného a verejného majetku, ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi, ochrany životného prostredia a zlepšenia kvality života v lokalite a zlepšenie alebo zabezpečenie plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky.⁹ Žiadosť poskytovala aj príklady aktivít MOPS v časti 3 „Štandardnej stupnice jednotkových nákladov pre výzvu na predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1“¹⁰ (ďalej len ako „ŠSJN“).¹¹

---

⁴ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Strana 10. Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/Vyzva%20na%20predkladanie%20ZoNFP%20v%20zneni%20zmeny%20c.%20202.pdf.

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.*

⁷ Council of Europe, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Piata správa o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike, 2019, Bratislava, Strana 31, Odsek 104. Dostupné na: <https://rm.coe.int/5th-sr-slovak-republic-sk/16809324a0>.

⁸ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Strana 10.

⁹ *Ibid.*

¹⁰ Príloha č. 9 výzvy : OPLZ-PO5-2018-1-5, Prioritná os 5, Špecifický cieľ 5.1.2, Zameranie: Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK.

¹¹ Ministerstvo Vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunit, Štandardná stupnica jednotkových nákladov pre výzvu na predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1, Strana 5-6, Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/P9%20-%20Standardna%20stupnica%20jednotkovych%20nakladov.pdf.

Čiastkové ciele Miestnej občianskej poriadkovej služby

Medzi čiastkové ciele MOPS patrí¹²:

- 1) Zvýšenie zamestnanosti;
- 2) Zníženie vzniku sociálno-patologických javov nielen v rizikových skupinách a prevencia vzniku konfliktných situácií;
- 3) Zabezpečenie a zvyšovanie úrovne ochrany verejného poriadku a bezpečnosti v obci;
- 4) Skvalitňovanie sociálneho dialógu medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom obce;
- 5) Zlepšenie komunikácie a spolupráce medzi PZ SR, obecnou/mestskou políciou, samosprávou, štátnou správou, miestnym zdravotným strediskom, pomáhajúcimi profesiami (ako sú komunitní pracovníci, terénni sociálni pracovníci, asistenti učiteľa, komunitní pracovníci, pracovníci osvetly zdravia) a inými profesiami verejného charakteru, a obyvateľmi MRK;
- 6) Posilnenie primárnej a sekundárnej prevencie v oblasti páchania protispoločenskej a protiprávnej (nielen trestnej) činnosti;
- 7) Spreádzanie detí do školy, spolupráca s rodičmi žiakov a zamestnancov školy pri riešení konkrétnych prípadov porušovania disciplíny v škole (napríklad záškoláctvo, porušovanie školského poriadku a pod.);
- 8) Poskytnutie asistencie rôznym inštitúciám v danej lokalite pri výkone ich činnosti priamo v komunite, ako sú napr. plynárenské, elektrárenské a vodárenské spoločnosti, Slovenská pošta, PZ SR, Záchraná zdravotná služba, Hasičský a záchraný zbor SR, pracovníci samosprávy a štátnej správy a pod.;
- 9) Ochrana súkromného a verejného majetku;
- 10) Predchádzanie znečisťovania verejných priestranstiev a správne nakladanie s odpadom, predchádzanie porušovania povinností pri ochrane životného prostredia a tým zlepšovanie kvality života v lokalite;
- 11) Zvýšenie životnej úrovne zapojených pracovníkov MOPS do projektu a získanie pravidelného príjmu, vybudovanie stálych pracovných návykov, vybudovanie autority v jednotlivých miestnych komunitách a pôsobiť ako vzory (angl. „role models“);
- 12) Možnosť suplovania mestskej polície, pokiaľ v obci nie je zriadená;

Cieľová skupina výzvy

Oprávnenými cieľovými skupinami v rámci výzvy sú príslušníci a obyvatelia MRK a zamestnanci/zamestnankyne štátnej správy a samosprávy pracujúci s MRK.¹³

---

¹² Rómske občianske hliadky v marginalizovaných rómskych komunitách (metodická príručka pre miestne samosprávy), Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Bratislava, 2013, Dostupné na:

https://www.minv.sk/swift_data/source/romovia/dokumenty/metodika_ROH_finalna_verzia_prirucky_web,%2020.05.2013.rtf

¹³ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Strana 11.

Aktuálna nedostupnosť informácií o nástroji Miestnych občianskych poriadkových služieb

Základné informácie o výzve a podporených lokalitách v rámci výzvy je možné nájsť na stránke MV SR.¹⁴ Okrem uvedených dokumentov je dostupná brožúra MV SR, s názvom *7 príkladov dobrej praxe*, na webovej stránke Úradu vlády Slovenskej republiky www.partnerskadohoda.sk.¹⁵

Okruhy pôsobnosti MOPS prostredníctvom ktorých majú byť napĺňané ciele výzvy, sú definované vo výzve¹⁶ a aktivity v rámci spomínaných okruhov pôsobnosti sú stručne definované v ŠSJN.¹⁷ Dokumenty, v ktorých by boli aktivity bližšie špecifikované nie sú k poslednej výzve dostupné. Ak mal žiadateľ, prípadne neskôr úspešný žiadateľ, záujem konkrétnejšie špecifikovať pôsobnosť a aktivity MOPS, mohol sa obrátiť na MV SR, konkrétne Sekciu európskych programov, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunít¹⁸, prípadne si vyhľadať dokumenty ÚSVRK¹⁹ alebo Implementačnej agentúry Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej ako „IA MPSVR“).²⁰ Spomenuté dokumenty však boli vytvorené k starším výzvam Rómskych občianskych hliadok z roku 2012 a 2013. Vzhľadom na uvedené, aktuálne absentuje dokument, ktorý by vymenoval a zjednotil okruhy pôsobnosti a činnosti MOPS, poukazoval na dobrú prax a zároveň identifikoval problémy, ktoré sa v rámci realizácie projektu vyskytli a odporúčal návrhy na riešenie.

---

¹⁴ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ďalšia výzva zameraná na miestne občianske poriadkové služby (MOPS) v obciach s prítomnosťou MRK - OPLZ-PO5-2018-1, Dostupné na: <https://www.minv.sk/?archiv-vyziev-3&sprava=dalsia-vyzva-zamerana-na-miestne-obcianske-poriadkove-sluzby-mops-v-obciach-s-pritomnostou-mrk-oplz-po5-2018-1>.

¹⁵ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 7 príkladov dobrej praxe alebo rok pôsobenia miestnych občianskych poriadkových služieb, 2019, strana 38, Dostupné na: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/7-prikladov-dobrej-praxe/>.

¹⁶ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, strana 10.

¹⁷ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunít, Štandardná stupnica jednotkových nákladov pre výzvu na predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1, Strana 5-6.

¹⁸ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov MV SR, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunít, Kontakt: <https://www.minv.sk/?kontakty-so-oplz>.

¹⁹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Rómske občianske hliadky v marginalizovaných rómskych komunitách (metodická príručka pre miestne samosprávy), 2013, Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/romovia/dokumenty/metodika_ROH_finalna_verzia_prirucky_web.%2020.05.2013.rtf

²⁰ Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Občianske hliadky v prostredí MRK, Pomôcka k vypracovaniu žiadosti o NFP, zameranej na oprávnenú činnosť výzvy OP ZaSI – FSR – 2012/2.1/02, Dostupné na: https://www.ia.gov.sk/external/3668/obcianske_hliadky_v_podmienkach_vyzvy_FSR.pdf.

Metodológia

Analýza aktuálneho stavu

Vypracovaniu hodnotenia predchádzala analýza aktuálneho stavu nástroja MOPS a primárny zber dát. Zber dát prebiehal v období január 2021 až prvá polovica apríla 2021 a analýza zozbieraných dát v druhej polovici apríla 2021. Primárny zber dát prebiehal vo forme polo-štruktúrovaných kvalitatívnych rozhovorov v dĺžke 30 až 60 minút so zástupcami miest a obcí, ako aj s osobami, ktoré boli poverené koordináciou a administráciou MOPS (zamestnanci obecného alebo mestského úradu), s mestskou políciou (ak v meste pôsobila a mala na starosti koordináciu MOPS), so staršími referentami PZ SR pre prácu s komunitami²¹ (ďalej ako „policajný špecialista/ti“) a s členmi MOPS. Osobné stretnutia neboli v čase hodnotenia možné z dôvodu pandemickej situácie COVID-19.²² Z tohto dôvodu bolo nevyhnutné pristúpiť k online a telefonickým formátom komunikácie s respondentami.

Respondentom bol pred rozhovorom zaslaný okruh otázok, na ktoré sa následne hodnotiteľ zameriaval počas rozhovoru. Respondenti boli oboznámení o realizátorovi hodnotenia a informovaní o cieľoch a dôvodoch hodnotenia, ako aj o zachovaní anonymity. Rozhovory prebehli s jedenástimi primátormi a starostami miest a obcí, so šiestimi zamestnancami miest a obcí, so štyrmi príslušníkmi mestskej polície, s tromi policajnými špecialistami a deviatimi príslušníkmi MOPS. Okruh otázok, ktorý bol položený respondentom v rámci uvedených skupín sa mierne líšil vzhľadom na ich funkciu/výkon v rámci pôsobenia MOPS. V rámci polo-štruktúrovaných rozhovorov sa dal respondentom priestor na vyjadrenie sa aj k témam dotýkajúcich sa MOPS, ktoré hodnotiteľ v okruhu otázok nezahrnul.

Okruhy otázok neboli vopred zasielané niektorým policajným špecialistom a príslušníkom MOPS z dôvodu záujmu odpovedať na otázky ihneď po prvotnom telefonickom kontakte.

Niektoré mestá odpovedali na otázky emailom bez telefonického rozhovoru s hodnotiteľom. Okruhy otázok sú dostupné v sekcii „Prílohy“ tohto dokumentu.

Otázky smerujúce na vedenie mesta alebo obce sa zameriavali na celkové hodnotenie MOPS, pozitíva a negatíva nástroja, aktivity MOPS, ktoré vykonávali v rámci svojich kompetencií, ako si mesto/obec zadefinovalo tieto aktivity v rámci okruhu pôsobnosti, ako prebiehala koordinácia MOPS. Hodnotiteľ sa ďalej zameriaval na otázky týkajúce sa možnosti zlepšenia nástroja na úrovni financovania, udržateľnosti pracovných miest, osobného rastu MOPS, prípadne iných výdavkov spojených s projektom alebo iné oblasti, kde mesto/obec vidí priestor na zlepšenie. Posledným okruhom bolo zadefinovanie spolupráce MOPS s inými pomáhajúcimi profesiami alebo profesiami iných verejných služieb.

Hodnotiteľ sa pri koordinátorovi MOPS zameriaval na celkové hodnotenie MOPS, pozitíva a negatíva nástroja, priebeh koordinácie a ako si definovali aktivity v rámci okruhu pôsobnosti. Koordinátor MOPS odpovedal na otázky týkajúce sa spolupráce MOPS s inými profesiami a možností, kde videl koordinátor priestor na zlepšenie.

---

²¹Nariadenie Prezídia Policajného zboru o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru, Vestník Prezídia Policajného zboru, Čiastka 80, Bratislava, 10.augusta 2018, Čl. 28, Základné úlohy staršieho referenta pre prácu v komunitách.

²² Na väčšine územia krajiny platil v období január-apríl 2021 prísny lockdown.

Členovia MOPS odpovedali na otázky týkajúce sa dĺžky výkonu povolania MOPS, dôvodu zapojenia sa do nástroja, ako sa o nástroji dozvedeli a ako vnímajú svoju profesiu. Ďalej sa hodnotiteľ zameriaval na otázky ako sa členom MOPS pracovalo s koordinátorom, ako často mali pracovné porady alebo či inštrukcie, ktoré dostávali v rámci pracovnej činnosti, boli dostatočne jasné a zrozumiteľné. Členovia MOPS opisovali aktivity, ktoré vykonávali v rámci činnosti, akých školení sa zúčastnili a s akými ďalšími profesiami spolupracovali. Hodnotiteľ sa taktiež upriamil na otázky, kde by príslušníci MOPS videli priestor na zlepšenie v rámci ich práce.

Policajní špecialisti boli špecifickou skupinou v rámci skupín respondentov. Výzva túto skupinu žiadnym spôsobom nezaväzuje k aktívnej spolupráci s MOPS.²³ Charakter činnosti policajných špecialistov definuje ich aktívnu spoluprácu v rámci MRK. Ak sú v komunite aktívni príslušníci MOPS, pre policajných špecialistov sú neoddeliteľným partnerom pri výkone ich činnosti.²⁴ V rámci rozhovorov sa hodnotiteľ zameril na objektívne zhodnotenie MOPS a pozitíva a negatíva nástroja MOPS, na formy spolupráce s MOPS a súčinnosť. Hodnotiteľ sa dopytoval na možnosti vzdelávania, ktoré členovia MOPS majú, kapacity policajných špecialistov a PZ SR vo vzdelávaní MOPS. Policajní špecialisti boli požiadaní o zadefinovanie možností, v ktorých by sa nástroj mohol zlepšiť.

---

²³ Zodpovedný orgán poskytol v dokumente Zoznam často kladených otázok k výzve kontakt na krajské riaditeľstva PZ SR. Prostredníctvom kontaktov si mohli mestá a obce zabezpečiť prítomnosť príslušníka PZ SR ako jedného člena výberovej komisie pri pohovoroch záujemcov na pozíciu príslušníka MOPS: Vid' otázku číslo 26 dokumentu. Dostupné na: [https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/Casto%20kladene%20otazky%20k%20vyzve%20OPLZ-PO5-2018-1%20\(MOPS\)%20aktualizacia%2017.9.2018.pdf](https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/Casto%20kladene%20otazky%20k%20vyzve%20OPLZ-PO5-2018-1%20(MOPS)%20aktualizacia%2017.9.2018.pdf).

²⁴ Nariadenie Prezídia Policajného zboru o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru, Vestník Prezídia Policajného zboru, Čiastka 80, Bratislava, 10. augusta 2018, Čl. 28, Základné úlohy staršieho referenta pre prácu v komunitách.

(1) Starší referent pre prácu v komunitách najmä

- a) samostatne riadi a organizuje činnosť týkajúcu sa vytvárania, udržovania, upevňovania a usmerňovania vzájomných vzťahov medzi Policajným zborom a sociálne vylúčenou skupinou,
- b) vykonáva činnosti v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti cielenú na sociálne vylúčené osoby,
- c) vykonáva prednáškovú, lektorskú a publikačnú činnosť zameranú na sociálne vylúčené skupiny,
- d) vykonáva právnu osvetu s cieľom zvyšovania právneho vedomia u sociálne vylúčených osôb,
- e) spolupracuje s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, komunitnými centrami, mimovládnyimi organizáciami, záujmovými združeniami, so zástupcami samosprávy a štátnej správy a inými právnickými osobami a fyzickými osobami,
- f) vykonáva stálu službu podľa čl. 8, ak jej výkon nemožno zabezpečiť referentom stála služba alebo referentom s územnou alebo objektovou zodpovednosťou,
- g) vykonáva hliadkovú službu podľa čl. 9,
- h) vykonáva obchôdzkovú službu podľa čl. 10 spojenú s územnou a objektovou zodpovednosťou v územnej časti obvodu so zvýšenou koncentráciou sociálne vylúčených osôb,
- i) vykonáva administratívne práce podľa čl. 11 ods. 1 v rozsahu prijímania oznámení o priestupkoch a trestných činoch, ktoré súvisia s osobami zo sociálne vylúčených skupín,
- j) zúčastňuje sa pravidelných štvrtročných súčinnostných porád starších referentov pre prácu v komunitách zvolávaných príslušným krajským riaditeľstvom Policajného zboru,
- k) plní úlohy podľa čl. 2 ods. 1 písm. a) až e), ktoré súvisia s osobami zo sociálne vylúčených skupín,
- l) plní ďalšie úlohy podľa rozhodnutia riaditeľa.

(2) Starší referent pre prácu v komunitách plní úlohy podľa odseku 1 v sociálne vylúčenej skupine v rozsahu najmenej 50 % základného fondu času služby.

(3) Riaditeľ odboru poriadkovej polície okresného riaditeľstva Policajného zboru rozhoduje písomne na návrh riaditeľa v prípade vyhlásenia mimoriadnej udalosti²⁵) o znížení rozsahu plnenia úloh v sociálne vylúčenej skupine ako je uvedené v odseku 2. Rozhodnutie obsahuje rozsah základného fondu času služby vyjadrený v percentách, vydáva sa pre každý kalendárny mesiac samostatne a pre každý základný útvar osobitne.

V rámci hodnotenia boli oslovené mestá a obce v Trenčianskom, Nitrianskom, Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom kraji. V rámci uvedených krajov sa realizovali polo-štruktúrované rozhovory so štyrmi mestami a desiatimi obcami. Mestá a obce boli vybrané na základe odporúčania regionálnych kancelárií ÚSVRK a na základe optimálneho regionálneho zastúpenia v rámci Slovenskej republiky.

Hodnotenie sa zameriavalo na lokality, ktoré boli podporené vo výzve číslo OPLZ-PO5-2018-1-5²⁵ (ďalej len ako „výzva“), teda v rokoch 2018 až 2021. Jednotlivé lokality mali odlišnú dĺžku realizácie projektu z dôvodu rôzneho času podania žiadosti a dátumu začiatku realizácie projektu, ako aj dĺžky trvania projektu. Minimálna dĺžka realizácie projektu bola 12 mesiacov a maximálna dĺžka realizácie projektu bola 24 mesiacov.²⁶ Všetky schválené projekty v spomínanom období sú dostupné na webovej stránke ITMS²⁷²⁸ alebo na stránke MV SR²⁹. V čase hodnotenia niektoré samosprávy realizáciu nástroja MOPS ukončili.

Podmienkou oprávnenosti miesta realizácie projektu boli podľa výzvy mestá a obce v samosprávnych krajoch Slovenskej republiky s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja.³⁰ O žiadosť sa mohli uchádzať mestá a obce, ktoré spĺňali podmienku najmenej 80 obyvateľov MRK v rámci katastrálneho územia mesta alebo obce.³¹ Počet obyvateľov MRK obce sa posudzoval v rámci celého katastrálneho územia obce. Nebolo možné k počtu obyvateľov MRK v rámci katastrálneho územia žiadateľa prirátavať iných príslušníkov MRK patriacich ku katastrálnemu územiu inej obce.³² Pre bližšiu identifikáciu obcí, v ktorých sa MOPS malo realizovať sa bral do úvahy aj Atlas rómskych komunít³³ a lokality v rámci Najmenej rozvinutých okresov.³⁴

---

²⁵ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Strana 1.

²⁶ *Ibid.* Strana 14.

²⁷ ITMS2014+ ako nástroj pre žiadosti, implementáciu a monitorovanie fondov EÚ, slúži žiadateľom zapojeným do prípravy, administrácie, výberu, kontroly, analýzy, monitorovania a hodnotenia poskytovaných finančných prostriedkov z EŠIF - <https://www.itms2014.sk/>.

²⁸ Prehľad schválených a neschválených žiadostí o nenávratný finančný príspevok – OP IZ - OPLZ-PO5-2018-1 - Podpora komplexného poskytovania miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK, ITMS 2014+ : https://www.itms2014.sk/prehľad-projektov/zonfp?ff=mmXkq_AbpZlx8-bjxsacXzoXF6eoBgLXsAXWU-OKjh8k5plVmqjP9UNiifo3jjFyFG1LFlxSjFiOazYMrpU0Y2XNcEka2kmtHhpcX2fyZrQVgeTxHYNq88yMNam7wkhqVm5KMWbd2ueOUXOwb-jiQpQKMVgWeq4TnjaFROCCrFirM0NwMiiXWNh3ogCAUswxj1kiu4pptzu81eBzT8pdSuCC751d3SnqvHtT8bV0Rf8XT2Rf28CArSU.

²⁹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ďalšia výzva zameraná na miestne občianske poriadkové služby (MOPS) v obciach s prítomnosťou MRK - OPLZ-PO5-2018-1, dostupné na: <https://www.minv.sk/?archiv-vyziev-3&sprava=dalsia-vyzva-zamerana-na-miestne-obcianske-poriadkove-sluzby-mops-v-obciach-s-pritomnostou-mrk-oplz-po5-2018-1>.

³⁰ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, strana 11:

„Žiadateľ je povinný realizovať projekt na oprávnenom území. Pre túto výzvu je oprávneným miestom realizácie projektu celé územie Slovenskej republiky, okrem Bratislavského samosprávneho kraja.

NUTS II – Západné Slovensko (Trnavský, Nitriansky a Trenčiansky samosprávny kraj)

NUTS II – Stredné Slovensko (Žilinský a Banskobystrický samosprávny kraj)

NUTS II – Východné Slovensko (Prešovský a Košický samosprávny kraj).“

³¹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunít, Štandardná stupnica jednotkových nákladov pre výzvu na predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok, kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1, strana 4.

³² *Ibid.*, strana 4.

³³ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Úrad splnomocnenkyne vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Atlas rómskych komunít 2013, Dostupné na: https://www.minv.sk/?atlas_2013.

³⁴ Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, Podpora najmenej rozvinutých okresov a regionálny rozvoj, Dostupné na: <https://www.nro.vicpremier.gov.sk/aktuality/index.html>.

Názvy miest a obcí, rovnako ako aj mená respondentov nie sú v dokumente uvedené z dôvodu zachovania anonymity na základe rozhodnutia ÚSVRK.

Štruktúra hodnotenia

Hodnotenie MOPS je štruktúrované do štyroch kapitol.

Prvá kapitola obsahuje vyhodnotenie jednotlivých okruhov pôsobnosti MOPS, prostredníctvom ktorých majú byť napĺňané ciele výzvy.³⁵ Medzi tieto okruhy pôsobnosti MOPS patria najmä ochrana verejného poriadku, ochrana súkromného a verejného majetku, ochrana detí a mládeže pred negatívnymi javmi, ochrana životného prostredia a zlepšenie kvality života v lokalite. V tejto kapitole sú vymenované, prípadne bližšie špecifikované aktivity vykonávajúce sa v rámci jednotlivých okruhov pôsobnosti. Zároveň sú v tejto kapitole uvedené príklady dobrej praxe, ako aj negatívne javy, ktoré sa v rámci niektorých aktivít vyskytli. Na základe zadania ÚSVRK hodnotiteľ do tejto kapitoly zahrnul aj detailnejšiu analýzu oblasti ochrany životného prostredia a zlepšenia kvality života v lokalite.

Druhá kapitola hodnotenia sa venuje súčinnosti MOPS s pomáhajúcimi profesiami a profesiami verejných služieb. Kapitola popisuje s ktorými profesiami MOPS spolupracuje, do akej miery je týmto profesiám súčinná, definuje priestor na zlepšenie a poukazuje na potenciál, ktorý môže mať nástroj MOPS do budúcnosti.

Tretia kapitola hodnotenia analyzuje pracovné podmienky MOPS, výberový proces, školenia a možnosti kariérneho rastu a vybavenie členov MOPS. Hodnotiteľ v kapitole taktiež otvára otázky týkajúce sa pracovného času, finančného ohodnotenia pri práci nadčas alebo v noci. Kapitola kriticky hodnotí absenciu školení a kariérneho rastu MOPS, dĺžku pracovného času, či možnosti čerpania dovolenky. Hodnotiteľ navrhuje možnosti vzdelávania a prezentuje príklady dobrej praxe z niektorých lokalít SR. Záver kapitoly sa dotýka personálneho vybavenia MOPS, pracovného odevu a výberového procesu.

Štvrtá kapitola hodnotenia MOPS sa týka tém, ktoré nebolo možné tematicky zakomponovať do predchádzajúcich troch kapitol. Týmito témami sú financovanie nástroja MOPS, koordinácia MOPS a súčinnosť MOPS počas pandémie COVID-19.

---

³⁵ Vid' strana 9 tohto dokumentu.

Hodnotenie okruhov činnosti Miestnych občianskych poriadkových služieb

Hodnotenie sa v tejto kapitole dotýka piatich okruhov činnosti MOPS, ktoré vychádzajú z výzvy³⁶. Medzi tieto okruhy patrí:

- Ochrana verejného poriadku;
- Ochrana súkromného a verejného majetku;
- Ochrana detí a mládeže pred negatívnymi javmi;
- Ochrana plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky;
- Ochrana životného prostredia a zlepšenie kvality života v lokalite.

Hodnotenie pri každom okruhu pôsobnosti sumarizuje a hodnotí jednotlivé aktivity vykonávané členmi MOPS. Okrem vymenovania aktivít, hodnotiteľ uvádza príklady dobrej praxe, odporúčania a návrh pre mestá a obce, prípadne pre SO/MV SR.

Pri hodnotení jednotlivých okruhov pôsobnosti MOPS je potrebné podotknúť, že výkon uvedených aktivít v rámci okruhov pôsobnosti sa v jednotlivých obciach a mestách líši. Aktivity uvedené v jednotlivých okruhoch pôsobností sú zozbieraným súborom všetkých aktivít, ktoré oslovené mestá a obce realizovali v rámci nástroja MOPS. Počas hodnotenia nebola oslovená lokalita, ktorá by vykonávala všetky uvedené aktivity v rámci okruhov činnosti. Vymenované aktivity môžu slúžiť ako praktický návod pre budúcu realizáciu projektu, z ktorého si obec alebo mesto bude môcť vybrať tie aktivity, ktoré sú potrebné pre špecifiká lokality.

Na základe hodnotenia sú MOPS jednoznačným prínosom pri zabezpečovaní špecifických úloh, predovšetkým pri práci s MRK alebo na miestach, kde sa rómska komunita vyskytuje. Členovia hliadok sú schopní pracovať samostatne a zodpovedne, sú aktívni pri riešení rôznych problémov a situácií, a iniciatívne zvyšujú mieru porozumenia medzi MRK a väčšinovým obyvateľstvom. Členovia MOPS vďaka aktívnemu prístupu a vytváraním pozitívnych vzorov postupne prispievajú k zvyšovaniu miery rešpektovania pravidiel členmi MRK.

---

³⁶ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Strana 10.

Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany verejného poriadku

Aktivity vykonávané členmi MOPS v oblasti ochrany verejného poriadku majú primárne pozitívny dopad na zlepšovanie vzťahov spolunažívania majority a MRK v lokalite. Na základe rozhovorov, mestá a obce hodnotia prítomnosť MOPS kladne. Vďaka jej prítomnosti v lokalite klesajú počty protispoločenských a protiprávných konaní a zároveň sa zlepšuje spolunažívanie MRK a majoritného obyvateľstva. Dokument však ďalej nehodnotí vplyv MOPS na znižujúce sa počty protispoločenských a protiprávných konaní.

Nástroj MOPS bol všeobecne vnímaný pozitívne majoritným obyvateľstvom aj MRK. Členovia MOPS, ktorí ukončili výkon k decembru 2020, sa stretávajú s dennými dopytmi zo strany majority a MRK, o ich opätovnom výkone ako členov MOPS.

Výhodou MOPS v oblasti ochrany verejného poriadku je ich dobrá znalosť komunity, jazykové znalosti, rešpekt v komunite ako aj ich schopnosť zmierňovať konflikty a nedorozumenia. Členovia MOPS občanov v lokalite usmerňovali a vysvetľovali im prečo určité konanie nie je v danej situácii adekvátne, pôsobili preventívne a predchádzali eskalácií konfliktov. Ako počas telefonického rozhovoru spomenul jeden z príslušníkov MOPS, v rámci svojej práce „pôsobím ako mediátor³⁷ medzi dvoma stranami, snažím sa svojím konaním predchádzať konfliktom. Občania v obci majú voči nám prirodzený rešpekt.“³⁸

Členovia MOPS sú nápomocní aj hliadkam PZ SR, obecnej alebo mestskej polícii, prípadne iným zasahujúcim záchranným zložkám (Hasičský a záchranný zbor SR, Rýchla zdravotná služba, sociálni kurátori a pod.), pomáhajúcim profesiám alebo pri výkone servisných prác, opráv, kontrol zamestnancami poskytovateľov služieb a operatívne poskytujú svoju asistenciu.

Aktivity vykonávané príslušníkmi MOPS v oblasti ochrany verejného poriadku

1. Monitoruje a predchádza vzniku konfliktu v lokalite

- Svojou obchádzkovou činnosťou monitorujú kritické miesta v obci alebo meste, prípadne miesta, kde sa zhromažďuje väčšie množstvo ľudí.
Plán obchádzok je vypracovávaný koordinátorom MOPS v danej lokalite. Tie sú rozdelené podľa jednotlivých zmien, reflektujúc potreby danej lokality. V rámci obchádzok sa zameriavajú prevažne na lokality ako sú školy, parky, verejné priestranstvá, ihriská, komunitné centrá, okolie pohostinstiev a pod.

Dobrá prax: Spolupráca s inštitúciami

Členovia MOPS spolupracujú napríklad s pobočkami Slovenskej pošty v čase vyplácania štátnych sociálnych dávok, sociálnych dávok a iných foriem sociálnej pomoci. V tomto období sú členovia MOPS prítomní v okolí alebo priestoroch pošty. Vďaka ich prítomnosti a konaniu sa predchádza konfliktným situáciám.

Počas pandémie COVID-19 spolupracovali s Mobilnými odbernými miestami. Spoločne so zdravotníkmi organizovali občanov, vysvetľovali postup a význam testovania, významnou mierou sa podieľali na koordinácii procesov testovaní vrátane prípravy logistiky, poskytovali sprievodné informácie

³⁷ Vid' definíciu slova „mediátor“ pre tento dokument na strane 6 – 7.

³⁸ Telefonický rozhovor s príslušníkom MOPS uskutočnený dňa 6.4.2021 v Nitrianskom kraji.

a zabezpečovali osvetu spojenú s testovaniami. Viac o spolupráci MOPS počas pandémie COVID-19 nájdete v štvrtej kapitole, v sekcii COVID-19.

- Pôsobia preventívne pri hrozbe vzniku konfliktov.
Vďaka svojej znalosti v komunite, rešpektu, schopnostiam zmierňovať nedorozumenia a konfliktné situácie, vedú preventívne reagovať tak, aby konflikt neeskaloval. Dané osoby poučia, prípadne problém vyriešia zmiernením/objasnením samotnej situácie. Na základe rozhovorov väčšina lokalít eviduje zníženie počtu konfliktných situácií.
- Neodkladne nahlasujú príslušníkom PZ SR a/alebo obecnej/mestskej polícii riziko hroziaceho väčšieho konfliktu a/alebo protiprávneho konania v obci/meste.
- Sú nápomocní hliadke PZ SR.
Pre presnejší popis aktivít súčinnosti MOPS a PZ SR vid' kapitolu *Súčinnosť Miestnych občianskych poriadkových služieb, konkrétne Súčinnosť s policajnými špecialistami a PZ SR*, strana 33 hodnotenia. Medzi aktivity súčinnosti patria hlavne asistencia, mediácia, nahlasovanie nežiadúcich javov a poskytovanie informácií pri objasňovaní trestnej činnosti, pomoc pri pátraní a identifikácii osôb.

2. Monitoruje, predchádza vzniku narušenia verejného poriadku, prípadne nahlasuje porušovanie verejného poriadku

- Kontrola požívania alkoholických nápojov na verejnosti, prípadne iných psychotropných látok.
- Upozorňovanie občanov na nadmerný hluk mimo nočného klúdu.
- Dodržiavanie nočného klúdu od 22.00 hod. do 6.00 hod. ráno v danej lokalite a celej obci alebo meste, ak všeobecne záväzné nariadenie obce neukladá inak.

3. Monitoruje a hlási príslušníkom PZ SR a/alebo obecnej/mestskej polícii pohyb cudzích osôb a motorových vozidiel v obci v neskorých večerných a nočných hodinách a počas víkendov a sviatkov

MOPS vykonávali aktivity spojené s monitorovaním pohybu (cudzích) osôb primárne v čase pandémie. Členovia MOPS sledovali, či sa obyvatelia obce vracajú zo zahraničia čím bola následne zabezpečená kontrola testov na ochorenie COVID-19 obcou alebo PZ SR. V prípade ak osoby neboli podrobené testovaniu, boli nahlásené na Regionálny úrad verejného zdravotníctva a následne na príslušné testovanie.

4. Poskytuje základné právne informácie občanom v oblasti ochrany verejného poriadku v rámci svojej kompetencie.

Člen MOPS by mal mať základné znalosti o vybraných skutkových podstatách Zákona o priestupkoch (372/1990 Zb.)³⁹, Trestného zákona (300/2005 Z.z.)⁴⁰, Zákona o cestnej premávke (8/2009 Z.z.)⁴¹ a iných záväzných právnych predpisov a základné znalosti o dôležitých všeobecných záväzných nariadeniach mesta alebo obce. Na základe týchto znalostí by mal člen MOPS v rámci svojej kompetencie vedieť informovať občanov o týchto konaniach, že sú definované ako protispoločenské a protiprávne konania a hrozí za ich porušenie sankcia.

³⁹ Zákon č. 372/1990 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch.

⁴⁰ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

⁴¹ Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V tejto oblasti je kľúčové vzdelávanie členov MOPS pri uvedení do výkonu, ako aj počas celého pôsobenia MOPS v lokalite. Viac o vzdelávaní MOPS na strane 40.

5. Poskytuje základné informácie v oblasti prevencie viktimizácie (ako sa nestáť obeťou trestného činu).

V tejto oblasti respondenti nešpecifikovali aktivity zamerané na prevenciu viktimizácie alebo príbuzné aktivity. Potenciál príslušníkov MOPS je však aj v tejto oblasti relevantný a nezanedbateľný.

Návrh opatrenia:

Do vzdelávacieho programu členov MOPS je potrebné zaradiť tréning, ktorý by sa špecifikoval na identifikáciu obetí protiprávneho alebo trestného konania a zároveň prostredníctvom tréningu definovať jasný a jednoduchý postup ako pristupovať k obetiam trestných činov.

Pre túto tému sú dostupné dokumenty, ktoré by mohli byť nápomocné pre školiteľov, prípadne pre samotných členov MOPS:⁴²

Inštitút pre výskum práce a rodiny, Metodická pomôcka pre kontakt s obeťami trestných činov, 2019, Dostupné na: https://www.zastavmenasilie.gov.sk/resources/data/Prirucka_Metodicka-pomocka-pre-kontakt-s-obetami-Tc.pdf.

Zastavmenasilie.sk, Informácie o sexuálnom násilí pre políciu, Dostupné na: <https://www.zastavmenasilie.gov.sk/informacie-pre-policiu/>

Peter Kuruc (ed.), Spoločnosť pre trestné právo a kriminológiu, Fakulta práva, Paneurópska Vysoká škola, Obete kriminality a ich práva (zborník príspevkov zo seminára), Dostupné na: <https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2017/03/obete-kriminality-ich-prava-zbornik-zo-seminara-medzinarodnou-ucastou-6-november-2014.pdf>

6. Asistencia obyvateľom mesta alebo obce

- Členovia MOPS sú nápomocní obyvateľom obce alebo mesta. Jedná sa o aktivity ako napríklad, pomoc pri odhrabávaní snehu, pomoc starším občanom, a podobne.
- K tejto aktivite nie sú členovia MOPS inštruovaní koordinátorom. Väčšina príslušníkov MOPS však rozumie svojmu postaveniu a snažia sa byť nápomocní v rôznych oblastiach.

Vyššie spomenuté aktivity patria k opakovaným aktivitám, ktoré členovia MOPS vykonávali v závislosti od potreby lokality. Okrem opakovaných aktivít členovia MOPS vykonávali aj jednorazové činnosti. Medzi jednorazové činnosti v rámci ochrany verejného poriadku patria:

- Prítomnosť a zabezpečenie bezpečnosti na aktivitách obce ako sú „Dni obce alebo mesta“, trhy, športové a kultúrne podujatia, voľby a podobne. Pri predchádzajúcom súhlase primátora/starostu, alebo koordinátora sú členovia MOPS účastní a nápomocní pri zabezpečovaní organizácií spomínaných podujatí.
- Nečakané udalosti ako sú snehová kalamita, povodne alebo spadnuté stromy. Medzi nečakanú udalosť môžeme zaradiť aj pandémiu COVID-19. Tejto téme sa hodnotenie MOPS venuje samostatne v kapitole *Financovanie a koordinácia Miestnych občianskych poriadkových služieb a ich efektívnosť počas pandémie COVID-19*, konkrétne na strane 47.

⁴² Daná literatúra slúži ako príklad, prípadne zdroj k tvorbe obsahu školenia/tréningu. Nejedná sa o vyčerpávajúci zoznam dostupnej literatúry v danej téme.

Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany súkromného a verejného majetku

Aktivity vykonávané príslušníkmi MOPS v oblasti ochrany súkromného a verejného majetku

1. Dohliada na ochranu verejného a súkromného majetku

- Monitoruje ochranu dlhodobo opustených rodinných domov a obydlií (úmrtím majiteľa, majiteľov, ktorí sa dlhodobo zdržiavajú v zahraničí, a pod.).
- Upozorňuje na protispoločenskú činnosť a protiprávne konanie páchatel'a a následne oznamuje danú skutočnosť (skutok, následky a pod.) príslušnej inštitúcii, ktorá má riešenie danej skutočnosti v kompetencii
  - Člen MOPS je oprávnený pri spáchaní trestného činu, alebo bezprostredne po ňom obmedziť osobnú slobodu osoby, ktorá sa skutku dopustila. Takú osobu musí bezodkladne odovzdať útvaru PZ SR, útvaru Vojenskej polície alebo útvaru Colnej správy.⁴³
- Dohliada na ochranu verejného majetku pred poškodzovaním (znečisťovanie spoločných priestorov v bytových domoch, vandalizmus, poškodzovanie verejno-prospešných zariadení).
- Evidujú poškodené dopravné značky a osvetlenie, chýbajúce poklopy, a ďalšie nedostatky a zistené skutočnosti bezodkladne nahlasujú povinným subjektom.

2. Monitoruje a hlási prípady podozrení z nelegálneho odberu elektrickej energie Policajnému zboru SR

Na základe rozhovorov počet uvedenej protiprávnej činnosti klesá.

3. Monitoruje a hlási prípady podozrení nelegálneho výrubu lesa

4. Kontroluje dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny na uliciach a iných verejných priestranstvách

Na túto aktivitu bola upriamená pozornosť príslušníkmi MOPS hlavne počas pandémie COVID-19. Viď strana 47 dokumentu.

---

⁴³ Podmienky obmedzenia osobnej slobody bližšie upravuje § 85 ods. 2 trestného zákona: Osobnú slobodu osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, môže obmedziť ktokoľvek, ak je to potrebné na zistenie jej totožnosti, zabránenie úteku, zabezpečenie dôkazov alebo na zabránenie ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti. Je však povinný takú osobu bezodkladne odovzdať útvaru Policajného zboru, útvaru Vojenskej polície alebo útvaru Colnej správy. - § 85 ods. 2 zákona č 301/2005 Z.z.

Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi

Aktivity vykonávané príslušníkmi MOPS v oblasti ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi

1. Vykonáva aktivity smerujúce k ochrane života a zdravia detí a maloletých.

- Monitoruje a zabezpečuje bezpečnosť detí, hlavne počas cesty do školy a zo školy, zabezpečuje bezpečný prechod školopovinných detí cez cestu a upozorňuje deti na dodržiavanie pravidiel cestnej premávky, predovšetkým v súvislosti s pohybom po komunikácii a prechodom cez cestu.
- Upozorňuje, informuje a monitoruje mladistvých, aby sa nezdržovali na verejnej cestnej komunikácii a neohrozovali tým svoje zdravie a život a bezpečnosť cestnej premávky.

Návrh opatrenia:

Členovia MOPS by mohli poskytovať jednoduchý tréning/praktické školenie pre deti a mládež zameriavajúci sa na bezpečnosť cestnej premávky. Táto spolupráca by mohla prebiehať s materskou alebo základnou školou v lokalite alebo priľahlej lokalite. V prípade ak takéto školenia v lokalite prebiehajú, príslušníci MOPS by mohli byť prizvaní.

Súčinnosť pri tomto type tréningu by taktiež mohli poskytnúť:

- Bezpečnosť cestnej premávky, BECEP, samostatné oddelenie Ministerstva dopravy Slovenskej republiky: <https://www.becep.sk/deti/>.
- Okresný Dopravný inšpektorát PZ v danej lokalite.

2. Kontrola školskej dochádzky

Ak obec nevyužíva pomáhajúce profesie ako sú komunitní pracovníci, terénni sociálni pracovníci a asistenti učiteľa, členovia MOPS kontrolujú školopovinné detí, zdržujúce sa v danej lokalite a obci počas vyučovania, zisťuje príčiny ich neúčasti na vyučovaní, v prípade choroby dieťaťa upozorňuje ich rodičov na dodržiavanie liečebného režimu alebo na nedodržiavanie účasti na školskom vyučovaní.

3. Ochrana verejného a súkromného majetku

Kontrolujú miesta stretávania sa detí (napr. športoviská, cintoríny, budovy verejných služieb) a predchádzajú poškodzovaniu verejného alebo súkromného majetku.

4. Kontroluje pohyb maloletých detí v lokalite počas neskorých večerných hodín (po 22.00 hod.) bez prítomnosti rodičov

Kontrolujú pohyb maloletých, miesta stretávania sa a spôsob trávenia voľného času maloletých detí a mládeže vo večerných hodinách bez zákonných zástupcov v určenej lokalite.

5. Upozorňuje na protispoločenskú činnosť a protiprávne konanie páchatel'a a následne oznamuje túto skutočnosť príslušnej inštitúcii

V spolupráci s PZ SR alebo obecnou políciou asistuje pri výkone kontroly maloletých osôb do 15 rokov a mladistvých osôb do 18 rokov, ktoré sa zdržiavajú bez dozoru zákonných zástupcov po 21.00 hod. na verejne prístupných miestach, v ktorých sa podávajú alkoholické nápoje, alebo požívajú alkoholické nápoje a iné návykové látky.⁴⁴

Návrh opatrenia:

Samospráva by v lokalitách, kde pretrvávajú problémy mladistvých s alkoholom mohla v súčinnosti s MOPS vykonávať poradenstvo v oblasti prevencie užívania alkoholických nápojov so zodpovednými orgánmi v rezorte školstva, zdravotníctva a sociálnych vecí. V oblasti sociálnych vecí pôsobia odbory a referáty poradensko-psychologických služieb. V rezorte školstva pôsobí sieť školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie.

Ako zdroj príkladov dobrej praxe môže taktiež slúžiť Európska aliancia alkoholovej politiky (Eurocare – European Alcohol Policy Alliance), ktorá na svojej webovej stránke ponúka množstvo projektov, udalostí a publikácií - <https://www.eurocare.org/about.php>.

6. Poskytuje základné informácie v oblasti prevencie ochrany zdravia a hygieny

Nástroj MOPS sa osvedčil počas pandémie COVID-19. Členovia MOPS v lokalitách mali silný informatívny vplyv, prevažne na MRK. V niektorých lokalitách časť komunity spočiatku odmietala pripustiť, že ochorenie COVID-19 sa týka aj ich. Komunita mala tendenciu dôverovať rôznym konšpiračným teóriám a tým mala sklony k nedodržiavaniu opatrení. Tu vznikol priestor vhodnou komunikáciou a osvetovou činnosťou ovplyvňovať konanie komunity alebo jednotlivcov tak, aby benevolentný prístup k protipandemickým opatreniam neohrozoval zvyšnú časť obyvateľstva lokality. Členovia MOPS taktiež informovali o dôležitosti zásad R - O - R (rúško – odstup - ruky) alebo potreby dodržiavať karanténu, taktiež boli nápomocní pri distribúcií humanitárnej pomoci.

Návrh opatrenia:

Nástroj MOPS by sa spoločne s ďalšími pomáhajúcimi profesiami pôsobiacimi v lokalite, vrátane materských a základných škôl, lekárov a pediatrov mohli podieľať na tvorbe aktivít praktických školení a cvičení zamerané na deti a mládež smerujúce k ochrane zdravia a zdravému spôsobu života.

---

⁴⁴ Zákon o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb ustanovuje podmienky obmedzenia osobnej slobody bližšie v §2:

(2) Osoby maloleté do 15 rokov a osoby mladistvé do 18 rokov:

a) nesmú požívať alkoholické nápoje alebo iné návykové látky,

b) sú povinné podrobiť sa vyšetreniu na zistenie alkoholu podľa § 5 ods. 4 alebo vyšetreniu na prítomnosť omamných látok alebo psychotropných látok podľa § 5 ods. 5, ak je dôvodné podozrenie, že požili alkoholické nápoje alebo iné návykové látky.

(3) Osoby maloleté do 15 rokov sa nesmú zdržiavať bez dozoru svojich zákonných zástupcov po 21.00 hodine na verejne prístupných miestach, v ktorých sa podávajú alkoholické nápoje.

Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky

Aktivity vykonávané príslušníkmi MOPS v oblasti ochrany plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky

1. Monitorovanie a zabezpečenie bezpečnosti detí

- Monitoruje a zabezpečuje bezpečnosť detí, hlavne počas ich odchodu do školy a zo školy, zabezpečuje bezpečný prechod školopovinných detí cez cestu a upozorňuje deti na dodržiavanie pravidiel cestnej premávky, predovšetkým v súvislosti s pohybom po komunikácii a prechodom cez cestu.
- Zabezpečujú bezpečný prevoz detí do materských alebo základných škôl, pokiaľ sa tieto zariadenia nenachádzajú v obci.

Dobrá prax: Prítomnosť MOPS v mestskej/medzimestskej hromadnej doprave

Členovia MOPS sú v niektorých lokalitách nasadzovaní do mestskej/medzimestskej hromadnej dopravy aby sa predchádzalo poškodzovaniu autobusov. Ako uvádza 7 príkladov dobrej praxe, v lokalitách ako sú obec Žehra boli do projektu zapojené príslušníčky MOPS, ktoré si u detí vybudovali rešpekt.⁴⁵

2. Monitorovanie a nahlasovanie protiprávneho konania spojeného s vedením motorového vozidla alebo iného nežiadúce konania

- Monitoruje a okamžite nahlasuje PZ SR prípady jász vodičov motorových a nemotorových (cyklisti) účastníkov cestnej premávky pod vplyvom alkoholu alebo iných psychotropných látok, alebo osobami bez vodičského oprávnenia a osobami, ktorým bolo vodičské oprávnenie odobraté políciou, resp. im nebolo vôbec vydané (prioritou je bezkonfliktné odhovoriť, resp. zabrániť, avšak v prípade neuposlúchnutia nahlásiť).
- Monitorujú a nahlasujú poškodenie vozidiel.

3. Predchádza nežiadúcemu správaniu, ktoré ovplyvňuje chod premávky

- Predchádzanie poškodzovania vozidiel, prípadne identifikácia páchatel'a.
- Predchádzanie alebo zamedzenie vandalizmu mládeže na cestných komunikáciách.

4. Organizácia parkovania

- Nahlasovanie dlho odstavených alebo opustených vozidiel obecnému alebo mestskému úradu, umiestňovanie výziev na tieto vozidlá a asistencia pri ich odstránení z miesta
- Upozorňovanie občanov na nevhodné parkovanie na cestných komunikáciách a súkromných pozemkoch.
- Organizácia parkovania pri jednorazových udalostiach väčšieho charakteru, napríklad dni obce, jarmoky, trhy alebo športové udalosti.

⁴⁵ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 7 príkladov dobrej praxe alebo rok pôsobenia miestnych občianskych poriadkových služieb, 2019, strana 38, Dostupné na: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/7-prikladov-dobrej-praxe/>.

- Napomáhanie pri organizácii dopravy v čase mimoriadnych udalostí ako sú napríklad povodne alebo víchrice; upozorňovanie na spadnuté stromy, prípadne vedenie, odporúčanie obchádzok a podobne.

Návrh opatrenia:

Na základe rozhovorov by členovia MOPS privítali školenie od príslušného Okresného Dopravného inšpektorátu PZ k aktivitám, ktoré vykonávajú. Cieľom školenia by bolo upevnenie vedomostí členov MOPS v oblasti vykonávania dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky, identifikácia protiprávneho alebo iného nežiadúceho konania, identifikácia priestupkov a pod. V prípade takéhoto školenia by sa malo jednať primárne o praktické príklady.

Jedným z ďalších návrhov v oblasti vzdelávania v tejto otázke by bolo nadviazanie spolupráce so Strednými odbornými školami Policajného zboru (Bratislava, Pezinok, Košice)⁴⁶. Stredná odborná škola Policajného zboru v Bratislave sa v rámci programov ďalšieho vzdelávania zameriava aj na špecializované rekvalifikačné kurzy, základné, zdokonaľovacie, doplňujúce, odborné alebo špecializované kurzy a školenia. Škola poskytuje zdokonaľovacie kurzy aj so zameraním na problematiku bezpečnosti cestnej premávky a výcvik vodičov.⁴⁷ Škola v spolupráci s SO/MV SR by mohla pripraviť cieľené a krátke kurikulum pre vzdelávanie členov nástroja MOPS primárne v oblasti vykonávania dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky. Školenie/tréning by mohlo byť zabezpečované priamo Strednou odbornou školou Policajného zboru pre vybraných členov MOPS v rámci lokalít. Prípadne by toto kurikulum mohlo byť zdieľané s Okresným Dopravným inšpektorátom PZ, ktorý by toto školenie zabezpečoval.

---

⁴⁶ Ministerstvo vnútra Slovenskej Republiky, Polícia, Policajný zbor, Vzdelávanie, Dostupné na: <https://www.minv.sk/?cpv-mvsr>.

⁴⁷ Ministerstvo vnútra Slovenskej Republiky, Polícia, Policajný zbor, Vzdelávanie, Zameranie Strednej odbornej školy PZ Bratislava, <https://www.minv.sk/?zameranie-skoly>.

Hodnotenie aktivít a postupu Miestnych občianskych poriadkových služieb v oblasti ochrany životného prostredia a zlepšenie kvality života v obci

K jedným z cieľov aktivít nástroja MOPS patrí aj zabezpečenie ochrany životného prostredia a zlepšenie kvality života v lokalite, primárne obyvateľom MRK. Pri hodnotení sa na túto aktivitu kládol vyšší dôraz z dôvodu jej potenciálu v ďalšom projektovom období.

Z hodnotenia vyplýva, že MOPS majú pozitívny vplyv pri ochrane životného prostredia a zlepšenia kvality života v obci. Vďaka svojej stálej prítomnosti a dobrej znalosti komunity a lokality dokážu v mnohých situáciách pôsobiť preventívne, majú silný informatívny charakter, prípadne vedia rýchlo a efektívne identifikovať osobu páchajúcu priestupok/protiprávne konanie.

Samotní členovia MOPS vnímajú svoju rolu v oblasti ochrany životného prostredia pozitívne a zodpovedne. Z prieskumu vyplynulo, že mnohí príslušníci MOPS sa prihlásili do výberového procesu aj z dôvodu snahy o zlepšenie kvality života obci. Členovia MOPS v rozhovoroch potvrdili, že chceli prispieť k udržiavaniu poriadku v lokalite, zamedzeniu ďalšiemu znečisteniu, a motivovaniu spoluobčanov k zodpovednému správaniu.

Pri hodnotení tejto oblasti⁴⁸ je potrebné podotknúť, že výkon uvedených aktivít sa v jednotlivých obciach/mestách líši. Existujú lokality, v ktorých je viditeľný značný posun a nežiadúce javy a konanie sa obmedzilo alebo úplne vytratilo. Niektoré obce v posledných rokoch začali realizovať recykláciu odpadu, prípadne spracovanie biomasy, kde efektívne zapájajú nástroj MOPS pri informačných aktivitách, kontrole vývozu odpadu alebo pri kontrole správneho nakladania s odpadom.

Pretrvávajúcim problémom pri nástroji MOPS je chýbajúci systém priebežných školení počas trvania projektu. Hodnotenie ukázalo, že väčšina príslušníkov MOPS bola zaškolená iba jednorazovo, a to na začiatku projektu. Niektorí príslušníci MOPS dokonca zaškolení neboli vôbec, ak do projektu nastúpili neskôr. Obec/mesto organizuje raz ročne školenie Bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej ako BOZP). Túto povinnosť im však ukladá zákon, ako zamestnávateľom MOPS.⁴⁹ Školenia, so špecifickým kurikulumom, zameraným na oblasť ochrany životného prostredia, neexistujú. Niektoré obce zaškoľujú príslušníkov MOPS ad hoc, podľa potreby prostredníctvom individuálnych konzultácií alebo krátkych stretnutí. Vo výnimočných prípadoch využívajú obce/mestá na tento účel externých dodávateľov.⁵⁰ Na základe hodnotenia, vidia priestor na zlepšenie v otázke školení a tréningov starostovia/primátori, koordinátori MOPS, členovia MOPS, ako aj policajní špecialisti. Samosprávy však tvrdia, že na to nemajú dostatočné finančné prostriedky alebo im chýbajú personálne kapacity, ktoré by tieto školenia vedeli zabezpečiť.

MOPS môžu v nasledujúcom programovom období EÚ (2021 - 2027) zohrať dôležitú úlohu pri prevencii a informovanosti v oblasti ochrany životného prostredia a zlepšenia kvality života MRK. Je však potrebné, aby sa príslušníkom MOPS priebežne zvyšovala kvalifikácia a kompetencie v tejto oblasti. Vzdelávacie aktivity by nemali mať jednorazovú formu, MV SR by malo myslieť na vytvorenie sérií školení a zabezpečiť efektívnu výmenu informácií a dobrej praxe medzi samosprávami implementujúcimi nástroj MOPS.

---

⁴⁸ Oblasť ochrany životného prostredia a zlepšenie kvality života v obci.

⁴⁹ § 7 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁵⁰ Viac v sekcii 2. Správne nakladanie s odpadom (komunálny odpad a recyklácia) na strane 29 dokumentu.

Nasledovné návrhy okruhov školení v oblasti ochrany životného prostredia a zlepšenia kvality života v obci vplynuli z hodnotenia alebo berú do úvahy trendy do roku 2030⁵¹:

- Správne nakladanie s odpadom, dôsledky nesprávneho nakladania s odpadom na životné prostredie a zdravie obyvateľov MRK;
- Recyklácia a jej význam + základy cirkulárnej ekonomie;
- Zber zálohových fliaš a plechoviek;
- Prevencia pred vznikom požiarov;
- Biomasa (ak sa v lokalite využíva);
- Vykurovanie tuhým palivom, správne používanie a nesprávne používanie, následky na zdravie obyvateľov MRK, možné alternatívy;
- Zlepšenie komunikačných zručností príslušníkov MOPS a prezentačné zručnosti.

V rámci školení by mohli byť do procesu zahrnuté viaceré štátne organizácie alebo neziskový sektor, ako napríklad:

- Ministerstvo životného prostredia SR: <https://www.minzp.sk/>
- Inštitút environmentálnej politiky: <https://www.minzp.sk/iep/publikacie/>
- Enviroportál: <https://www.enviroportal.sk/>
- Ministerstvo vnútra SR: <https://www.minv.sk/>
- Policajný zbor SR: <https://www.minv.sk/?policia>
- Hasičský a záchranný zbor SR: <https://www.minv.sk/?hasici-zachranari>
- Štátna ochrana prírody SR: <http://www.sopsr.sk/web/>
- Slovenská agentúra životného prostredia: <https://www.sazp.sk/>
- Inštitút cirkulárnej ekonomiky: <https://www.incien.sk/cirkularna-ekonomika/>
- Slovenská organizácia pre obnoviteľné zdroje energie: <http://skrea.sk/>
- Priatelia zeme – CEPA: <https://cepa.priateliazeme.sk/>
- Živica: <https://zivica.sk/>
- Sloboda zvierat: <https://slobodazvierat.sk/>
- Vlk, lesoochránárske zoskupenie: <http://www.wolf.sk/>
- Zvierací ombudsman: <http://zvieraciombudsman.sk/>

---

⁵¹ Meniaca sa klíma našej planéty pretvára svet. V posledných dvoch desaťročiach sme zažili 18 najteplejších rokov od začiatku meraní a v Európe aj vo svete sa stále častejšie vyskytujú extrémny počasie ako lesné požiare, horúčavy a povodne. Rada Európskej Únie, Opatrenia EÚ v oblasti zmeny klímy, Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/climate-change/>; European Commission, 2030 Climate Target Plan, Dostupné na: https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_en;

Rada Európskej Únie, Lepšia ochrana a obhospodarovanie pôdy a lesov v celej Únii: Rada prijala nové nariadenie, 14. mája 2018, Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/05/14/better-protection-and-management-of-land-and-forests-across-the-union-council-adopts-a-new-regulation/>;

Rada Európskej únie, Nakladanie s odpadom a recyklácia: Rada prijala nové pravidlá, 28. mája 2018, Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/05/22/waste-management-and-recycling-council-adopts-new-rules/>;

Rada Európskej únie, Rada prijala zákaz jednorazových plastov, 21. mája 2019, Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2019/05/21/council-adopts-ban-on-single-use-plastics/>.

Aktivity vykonávané príslušníkmi MOPS v oblasti ochrany životného prostredia a zlepšenia kvality života v obci

1. Prevencia vzniku čiernych skládok, prípadne nahlasovanie čiernych skládok a zabezpečenie čistoty okolia:

- MOPS pôsobí **preventívne** pri vzniku čiernych skládok v obci a jej okolí. Stála prítomnosť príslušníkov MOPS je veľkou výhodou pri monitorovaní okolia.
- Členovia MOPS vedia včas zakročiť a zabrániť vzniku skládok, prípadne vyhadzovaniu odpadu mimo vyhradených priestorov.
- Členovia MOPS vedia **poučiť** osoby, o ktorých majú vedomosť, že sa plánujú dopustiť takejto činnosti, prečo je ich konanie protiprávne a aké následky môže mať toto konanie na životné prostredie, ako aj na zdravie obyvateľov žijúcich v lokalite.

Je potrebné podotknúť, že v tejto oblasti chýba väčšine členov MOPS dostatočné vzdelanie na to, aby vedeli pôsobiť preventívne a zároveň informatívne a výchovne. Momentálne do projektu MOPS neboli školenia takéhoto typu zahrnuté. Ak boli členovia MOPS v tejto oblasti školení, tak len z iniciatívy mesta/obce, nie projektu samotného.

Návrh opatrenia:

Odporúča sa, aby boli členovia MOPS priebežne školení o vplyvoch čiernych skládok a zlého zaobchádzania s odpadom na životné prostredie a zdravie obyvateľstva v danej lokalite. Súčasťou týchto školení by taktiež mohli byť aj praktické aktivity spojené so správnym nakladaním s odpadom, recykláciou, prípadne kompostovaním alebo s biomasou (ak obec/mesto resp. príslušné mestá/obce disponujú touto technológiou).

- Príslušníci MOPS **nahlasujú** vzniknuté čierne skládky.
- MOPS sa v tejto oblasti osvedčila z viacerých dôvodov. Vďaka **dobrej znalosti komunity** a vzťahov v nej sa vedia pomerne rýchlo dostať k informáciám o tom, kde, kedy a kto sa dopustil priestupku/protiprávneho konania v tejto oblasti. V tejto súvislosti vie MOPS zároveň (vzhľadom na závažnosť situácie) upozorniť páchatel'a, aby od konania upustil, prípadne škodu napravil (ak to dovoľujú okolnosti prípadu). Na základe hodnotenia však vyplýva, že sa nejedná o jednotný postup vo všetkých lokalitách, kde sa realizuje nástroj MOPS. Bolo by vhodné, ak by aj v tejto otázke existoval jednotný postup, ktorý by bol dostupný pre samosprávy a konkrétne koordinátorov MOPS.

Návrh opatrenia:

MOPS by mohli používať pri nahlasovaní aj aplikáciu *TrashOut*. Trashout je aplikácia, ktorá umožňuje obyvateľom pomocou mobilného telefónu jednoducho nahlasovať nelegálne skládky vo svojom okolí vrátane určenia ich základných charakteristík.⁵²⁵³

⁵² TrashOut - World Cleanup Day partner, Dostupné na:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=me.trashout&hl=sk&gl=US> .

⁵³ V tomto prípade by však malo byť z projektu zabezpečené, aby každý príslušník MOPS mal pridelený služobný smartphone s internetovým pripojením.

Návrh opatrenia:

Je nevyhnutné, aby zodpovedné autority pri ohlásení skládky⁵⁴ (napríklad aj pomocou aplikácie TrashOut) konali a spáchaný skutok dôsledne vyšetrili. Z dôvodu laxného prístupu zodpovedných orgánov pri riešení problémov v tejto oblasti členovia MOPS môžu čeliť zníženiu rešpektu ich postavenia pri vykonávaní aktivít MOPS v komunite.⁵⁵

- Členovia MOPS **upozorňujú** obyvateľov obce aj na **nesprávne nakladanie s odpadom**, napríklad pri sypaní odpadu mimo odpadových nádob, do potokov a riečisk.

2. Správne nakladanie s odpadom (komunálny odpad a recyklácia)

- MOPS **pomáhajú** pri zbere odpadu, jeho triedenie, vývoz a monitorovanie.
- V niektorých obciach MOPS **dohliada na zber odpadu** (biomasa, kompost, alebo odpad slúžiaci na recykláciu), prípadne dozerá na jeho **správne triedenie**. Členovia MOPS sú zároveň súčinní pri vývoze odpadu odpadovou spoločnosťou (členovia MOPS kontrolujú okolie v čase vývozu odpadu, dohliadajú na pohyb detí v okolí, a pôsobia preventívne, aby nedošlo k žiadnemu zraneniu).
- Príslušníci MOPS **informujú** občanov **o správnom nakladaní s odpadom** a o správnom separovaní odpadu, prípadne distribuujú informačné materiály.

Dobrá prax: Školenia o triedení odpadu

V niektorých obciach sa počas verejného obstarávania firmy, ktorá bude zodpovedná za vývoz odpadu (aj recyklovaného) v rámci popisu zákazky uviedla podmienka, že firma zodpovedná za vývoz a spracovanie odpadu je povinná zabezpečiť aj školenie zamestnancom obce, vrátane členov MOPS, v ktorom vysvetlí správne nakladanie s odpadom a postup pri recyklácii jednotlivých druhov odpadu. Na základe znalostí týchto školení sú členovia MOPS nápomocní v komunite a vedia poskytovať jasné inštrukcie.

Návrh opatrenia:

Od roku 2022 sa spustí v slovenských obchodoch zber zálohovaných PET fliaš a plechoviek.⁵⁶ To znamená, že si občania za niektoré výrobky priplatia 15 eurocentov za kus.⁵⁷ Na to, aby im bola táto časť financií vrátená, musia vratný výrobok vrátiť nepoškodený. Príslušníci MOPS by mohli byť v tejto otázke nápomocní a zamerať sa na osvetu v komunitách a obciach. Správca zálohového systému jednorazových obalov na nápoje (ďalej len „správca“), podľa zákona č 302/2019 Z.z o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov, je povinný vykonávať opatrenia v pláne vzdelávacích a propagačných aktivít a informovania o otázkach, ktoré súvisia so zálohovým systémom⁵⁸. Správca by sa mal zamerať školením priamo na príslušníkov MOPS, ktorí by následne informovali komunitu

⁵⁴ Zákon č. 79/2015 Z. z. - Zákon o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

⁵⁵ Počas hodnotenia vyplynulo, že komunita v niektorých prípadoch MOPS rešpektuje menej, a to z dôvodu neriešenia nahlásených konaní zodpovednými orgánmi.

⁵⁶ Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Čo prinesie zálohovanie, Dostupné na: <https://www.minzp.sk/zalohovanie/>.

⁵⁷ Denník E, Tomáš Grečko, Výrobcovia a obchody sa musia do systému zálohovania PET fliaš a plechoviek prihlásiť do 18. mája (+postup), 19. marca 2021, Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/2318797/vyrobcovia-a-obchody-sa-musia-do-systemu-zalohovania-pet-flias-a-plechoviek-prihlasit-do-18-maja-postup/>.

⁵⁸ § 7, ods. 1, písmeno f Zákona č. 302/2019 Z.z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/302/>

o nastávajúcich zmenách, ako nakladať s vratnými obalmi a tým predchádzať vzniku konfliktných situácií (napríklad na predajných miestach).

3. Prevencia pred vznikom požiarov, prípadne ich nahlasovanie

- MOPS **upozorňuje** na zákaz vypaľovania trávy, lesných a lúčnych porastov a **kontroluje** dodržiavanie zákazu zakladania ohňov na miestach, ktoré na to nie sú určené a kde hrozí následný požiar.

Návrh opatrenia:

Členovia MOPS by mohli byť v užšom kontakte s okresným riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru SR, primárne v období, kedy je potenciál vzniku požiarov vyšší.⁵⁹ Hasičský zbor vie vopred upozorniť MOPS na zvýšené riziko vzniku požiarov v lokalite, v ktorej MOPS pôsobí. MOPS na základe týchto informácií bude vedieť lepšie upriamiť svoju pozornosť na toto riziko, prípadne upozorniť obyvateľov lokality na to, aby sa vyhýbali zakladaniu otvoreného ohňa a podobne.

Návrh opatrenia:

Hasičský a záchranný zbor SR by minimálne raz do roka zabezpečil školenie príslušníkov MOPS v požiarnej prevencii. V rámci dostupných dokumentov⁶⁰ by mohli byť pokryté témy, ako *Spaľovanie horľavých látok na voľnom priestranstve a vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov*⁶¹ alebo *Ochrana lesov pred požiarom*⁶². Tento typ školenia by bol nad rámec školenia BOZP, ktoré je obec/mesto povinná príslušníkom MOPS zabezpečiť.

Na základe školení, by vedeli členovia MOPS efektívnejšie vyhodnotiť riziko vzniku požiarov a tak predchádzať škodám na verejnom či súkromnom majetku, na životnom prostredí alebo zdraví osôb. Zároveň priebežné školenia MOPS zvyšujú kvalifikáciu jednotlivých príslušníkov, ich osobnostný a kariérny rozvoj, čím môžu pôsobiť na príslušníkov MOPS motivujúco.

- MOPS **nahlasuje** požiar Hasičskému a záchrannému zboru SR.

4. Upozornenie a nahlasovanie prípadov stavieb bez stavebného povolenia

- MOPS upozorňuje a nahlasuje prípady stavieb bez stavebného povolenia.

5. Nahlasovanie ďalších nežiadúcich situácií

- MOPS **nahlasuje** zvieratá, ktoré sa pohybujú po lokalite bez majiteľa. Prípadne sa členovia MOPS snažia kontaktovať majiteľa zvieratá, ktorý následne zviera odchyť. Takéto aktivity sú

⁵⁹ Meniaca sa klíma našej planéty pretvára svet. V posledných dvoch desaťročiach sme zažili 18 najteplejších rokov od začiatku meraní a v Európe aj vo svete sa stále častejšie vyskytujú extrémny počasie ako lesné požiare, horúčavy a povodne. Viac na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/climate-change/>.

⁶⁰ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Hasiči a záchranári, Požiarna prevencia, Preventívno-výchovná činnosť, Rady a odporúčania, Dostupné na: https://www.minv.sk/?rady_doporucenia.

⁶¹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium hasičského a záchranného zboru - Ochrana lesov pred požiarom, marec 2021, Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/hasici_a_zachranari/Malatiniec/preventivno_vychovna_cinnost/Ochrana%20lesov%20pred%20poziarmi_2020.pdf.

⁶² Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium hasičského a záchranného zboru - Spaľovanie horľavých látok na voľnom priestranstve a vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov, marec 2021, Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/hasici_a_zachranari/Malatiniec/preventivno_vychovna_cinnost/Spalovanie.pdf.

na jednej strane vnímané pozitívne, napríklad Políciou SR, pretože, tá nemusí na miesto vysielat svoju hliadku.

Na základe hodnotenia vyplynulo, že v niektorých lokalitách pomáhajú **odchytiť** zvierat priamo aj členovia MOPS. Podľa § 22, ods. 10 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov je obec povinná zabezpečiť odchyt túlavých zvierat na území obce a ich umiestnenie do karanténnej stanice alebo útulku pre zvieratá prostredníctvom osoby schválenej na odchyt túlavých zvierat, ktorou je fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba, ktorej bolo vydané rozhodnutie o schválení na odchyt túlavých zvierat podľa § 6 ods. 2 písm. av). Ak obec nie je osobou schválenou na odchyt túlavých zvierat, je povinná uzavrieť zmluvu o odchyte túlavých zvierat s osobou schválenou na odchyt túlavých zvierat.⁶³ Zároveň z hodnotenia vyplynulo, že v aktivitách spojených s odchytom zvierat **nemajú MOPS žiadne špecifické školenie.**

Návrh opatrenia:

Je mimoriadne žiaduce, aby MOPS mohli rozšíriť svoju kompetenciu aj na sledovanie ochrany zvierat. MOPS by mohlo nahlasovať zodpovedným autoritám prípadné týranie zvierat alebo neadekvátne zaobchádzanie so zvieratami v lokalite.⁶⁴ Taktiež by mohli poskytovať informácie o ochrane a zaobchádzaní so zvieratami dospelým aj maloletým členom komunity a šíriť osvetu v tejto téme. Takáto preventívna a informačná činnosť by mohla byť pozitívne vnímaná aj majoritnou populáciou, ktorá vníma otázku neadekvátneho zaobchádzania so zvieratami veľmi citlivo a často jednostranne, kvôli medializovaným prípadom a následnému negatívnemu a stereotypnému zobrazovaniu MRK médiami. V tomto prípade by však bolo vhodné, aby MOPS absolvovali vzdelávací program, v ktorom by vedeli identifikovať nežiaduce konanie a zároveň vedeli, koho a kde kontaktovať, a ako komunikovať danú tému.

---

⁶³ Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-39https://www.zakonypreludi.sk/zz/2007-39>.

⁶⁴ Vid' §22 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

Súčinnosť Miestnych občianskych poriadkových služieb

Druhá kapitola hodnotenia MOPS sa týka súčinnosti s pomáhajúcimi profesiami a profesiami verejných služieb. Sekcia popisuje, s ktorými profesiami MOPS spolupracuje, do akej miery je týmto profesiám súčinná, definuje priestor na zlepšenie a poukazuje na potenciál, ktorý môže mať nástroj MOPS do budúcnosti.

Členovia MOPS sú pozitívne hodnotení pomáhajúcimi profesiami a profesiami verejných služieb. Ich prehľad o dianí v komunite, rešpekt v komunite, jazykové znalosti a mediačné schopnosti sú prínosom pri aktivitách vykonávaných inými profesiami. Súčinnosť MOPS redukuje konfliktné situácie, uľahčuje priebeh intervencie a zvyšuje jej efektívnosť.

Súčinnosť s pracovníkmi terénnej sociálnej služby

Hlavnou činnosťou v rámci spolupráce s pracovníkmi terénnej sociálnej služby (ďalej ako „TSP“) je sprevádzanie pracovníkov ku klientom. Členovia MOPS prevažne asistujú TSP pri komunikácii v rámci riešenia náročných alebo krízových situácií v rodinách.

Členovia MOPS pomáhajú TSP aj pri sprevádzaní detí v záujme predchádzania neplneniu školskej dochádzky, monitorujú situáciu v komunite, čím poskytujú TSP kľúčové informácie o situácii v jednotlivých rodinách.

V čase pandémie COVID-19 asistovali TSP pri distribúcii hygienických pomôcok, rúšok, letákov a potravín pre obyvateľov komunity.

Dobrá prax: Periodické stretnutia pomáhajúcich profesií a výmena/zdieľanie informácií

V niektorých lokalitách **samospráva**⁶⁵ organizuje opakované/periodické stretnutia pomáhajúcich profesií v lokalite. Tieto stretnutia sa spravidla organizujú aj za aktívnej účasti regionálnych koordinátorov/koordinátoriek národných projektov realizovaných ÚSVRK. Pracovníci pomáhajúcich profesií sa navzájom informujú o situácii v obci, o dobrej praxi, prípadne o incidentoch, ktoré sa v poslednom období stali. Spolu so samosprávou sa navzájom informujú o plánovaných aktivitách. Týmto sa zabezpečuje lepší informačný tok medzi profesiami, ktoré v rámci obce pracujú s MRK. K poradám môžu byť privolaní aj policajní špecialisti, príslušníci mestskej polície alebo iné relevantné osoby.

V niektorých lokalitách členovia MOPS zdieľajú svoje pracovisko s inými pomáhajúcimi profesiami. Takto zdieľané pracovisko má potenciál na lepšiu výmenu informácií a skúseností medzi členmi MOPS a inými pomáhajúcimi profesiami. Naopak členovia MOPS v rozhovoroch uviedli, že preferujú z rôznych dôvodov separované pracovisko. Preto by samospráva mala zvážiť, v prípade zdieľaného pracoviska, jeho adekvátne prispôbenie (oddelené šatne a kancelárie) a jasne komunikovať výhody takého zdieľania.

Súčinnosť s komunitnými centrami/pracovníkmi

Členovia MOPS aktívne komunikujú s pracovníkmi komunitných centier o situácii v lokalite. MOPS v rámci svojej kapacity informuje obyvateľstvo o aktivitách komunitných centier. Dohliadajú na poriadok a bezpečnosť v okolí komunitného centra.

⁶⁵ Jedná sa o obce a mestá z oslovené v rámci hodnotenia (január – apríl 2021).

Súčinnosť s pracovníkmi osvetly zdravia a záchranou zdravotnou službou

V niektorých prípadoch členovia MOPS asistujú pri výkone činnosti v teréne aj asistentom osvetly zdravia. Pomáhajú pri koordinácii lekárskeho prehliadok a informujú pracovníkov osvetly zdravia o situácií v lokalite.

Pri zákroku záchrannej zdravotnej služby (ďalej ako „ZZS“) MOPS monitoruje okolie, dohliada na bezpečnosť, bezproblémový prejazd vozidla ZZS. V prípade potreby privolania ZZS sú členovia MOPS prítomní do príchodu ZZS. Príslušníci MOPS poučia osobu, ktorá ZZS privolala, aby zostala na mieste. Zo skúsenosti MOPS sa stáva, že osoba, ktorá si privolala ZZS medzičasom opustila miesto na súkromnom vozidle (napr. z dôvodu dlhého čakania na príchod ZZS).

Súčinnosť s policajnými špecialistami a PZ SR

Na základe rozhovorov s policajnými špecialistami, samosprávami a členmi MOPS, PZ SR vníma nástroj MOPS pozitívne. Počas implementácie projektu zaznamenali priaznivú zmenu v oblasti zmierňovania sociálno-patologických javov. Členovia MOPS vedia byť súčinní pri viacerých aktivitách PZ SR. Policajní špecialisti zároveň identifikovali aj nedostatky, s ktorými sa počas pôsobenia MOPS stretli a na ktoré by sa malo v budúcnosti prihliadať.

V rámci **súčinnosti MOPS** policajní špecialisti identifikovali hlavne tieto aktivity:

- **Asistencia:**

MOPS aktívne asistuje/pomáha pri zamedzení protispoločenského alebo protiprávneho konania. Zároveň je prítomná pri udalostiach, či už opakovaných alebo jednorazových, kde sa zhromažďuje väčšie množstvo ľudí. PZ SR víta prítomnosť MOPS hlavne v prípadoch kde môže dôjsť k náročným alebo kritickým situáciám. Hliadka dvoch príslušníkov PZ SR by, podľa informácií získaných počas rozhovorov s policajnými špecialistami, bez súčinnosti MOPS nevedela aktívne zakročiť a tak predísť ohrozeniu zdravia a života alebo verejného alebo súkromného majetku.

- **Mediácia⁶⁶:**

Členovia MOPS často vystupujú ako mediátori pri komunikácií medzi zložkami PZ SR a obyvateľmi lokality, prípadne pomáhajú v komunikácií s MRK, ak sa vyskytne jazyková bariéra medzi MRK a PZ SR.

- **Nahlasovanie nežiadúcich javov a poskytovanie informácií pri objasňovaní trestnej činnosti:**

MOPS priamo nahlasuje páchanie protispoločenskej alebo trestnej činnosti v rámci celej obce. Vďaka svojej stálej prítomnosti vie MOPS jednoduchšie identifikovať aktivity, o ktorých sa PZ SR nemá možnosť dozvedieť. Napríklad, členovia MOPS vedia identifikovať osoby, ktoré vedú motorové vozidlo bez vodičského povolenia, prípadne ak ho vedie osoba pod vplyvom alkoholu.

- **Pomoc pri pátraní a identifikácia osôb:**

Členovia MOPS sú nápomocní pri hľadaní osôb. Na základe rozhovorov policajní špecialisti potvrdili, že sa im za pomoci informácií od MOPS podarilo nájsť hľadané osoby. Policajní špecialisti

---

⁶⁶ Vid' časť definície tohto dokumentu.

„Mediáciou“ sa v texte **nerozumie** forma riešenia sporov, ktorou osoby zúčastnené na mediácii riešia prostredníctvom tretej osoby mediátora spor, ktorý vznikol z ich zmluvného alebo iného vzťahu a je upravená zákonom č. 420/2004 Z. z., o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

taktiež potvrdili, že MOPS nahlasuje zdržiavanie hľadanej osoby priamo alebo anonymne (prechádzajú tak potenciálnym konfliktom, ktoré by mohli na území obce vzniknúť).

- **Predchádzanie častých výjazdov PZ SR do lokalít:**

Relevanciu prítomnosti MOPS často v hodnotení vyjadrili policajní špecialisti aj vo vzťahu k predchádzaniu častým výjazdom do lokalít. Prínos vnímali v prirodzenej autorite členov MOPS a preventívno-informačnej činnosti prostredníctvom, ktorej vedia zamedziť páchaniu protispoločenskej alebo trestnej činnosti a tým zároveň šetriť čas a náklady PZ SR.

Dobrá prax: Príklad budovania autority príslušníkov MOPS pri uvádzaní do služby

Dôležité: Táto prax nie je použiteľná v každej lokalite. Identifikovať potrebu tejto praxe by mal starosta obce a policajní špecialisti aktívni v lokalite. Taktiež je tento akt možné realizovať v lokalitách, kde je cieľová skupina kumulovaná prevažne v jednej lokalite obce.

Osvedčilo sa, keď boli členovia MOPS uvedení do služby za prítomnosti napríklad starostu obce a policajných špecialistov. Špecialisti pri uvedení členov MOPS do služby informujú komunitu MRK o tom, že MOPS budú v nasledujúcom období vykonávať činnosti, ktorých **cieľom je zabezpečenie bezpečia komunity a predchádzaniu nežiadúcich javov**. Policajní špecialisti vysvetlia, aké sú kompetencie a zodpovednosť MOPS. Hlavným cieľom tohto aktu je vybudovanie autority pozície MOPS v komunite od začiatku realizácie nástroja a predchádzať tak prípadnému znevažovaniu autority MOPS a ich dôležitosti.

V rámci hodnotenia sú uvedené aj nedostatky, ktoré identifikovali policajní špecialisti pri súčinnosti s členmi MOPS. Treba však upozorniť, že spomínané nedostatky sa nedotýkajú všetkých lokalít, v ktorých sa nástroj MOPS realizoval. Je však potrebné tieto nedostatky pomenovať, aby sa im mohli samosprávy pri implementácii tohto alebo podobného nástroja v budúcnosti vyhnúť. V rámci hodnotenia boli identifikované policajnými špecialistami nasledujúce **nedostatky**:

- **Prekračovanie právomoci:**

Policajní špecialisti sa pri súčinnosti stretli s neadekvátnym vystupovaním členov MOPS a prekračovaním právomoci. Členovia MOPS v niektorých lokalitách konajú nad rámec svojich právomocí, prípadne neadekvátne zasahujú pri násilnostiach v komunite. Policajní špecialisti tiež identifikovali, že MOPS sú v niektorých lokalitách vyzbrojení, napríklad teleskopmi alebo obuškami, čo nie je v prípade MOPS povolené.

Návrh opatrenia:

SO/MV SR by malo jasne definovať kompetencie a právomoci nástroja MOPS ako aj ich vybavenie. Samosprávy a PZ SR by mali v prípade členov MOPS proaktívne reagovať dostatočným školením a vzdelávaním o ich právomociach a postupe v rámci výkonu funkcie. Z pravidla by členovia MOPS nemali byť vyzbrojení obuškami, teleskopmi alebo paralyzérmi. Používanie takýchto nástrojov vyžaduje adekvátne školenie.

Na základe rozhovorov sa tiež zistilo, že niektorí členovia MOPS sa môžu mimo služby zapájať do násilností.

Návrh opatrenia:

Samospráva by mala pri prijímaní členov MOPS jasne vysvetliť, že svojím konaním reprezentujú MOPS aj mimo svojej pracovnej činnosti. Člen MOPS by mal vystupovať vzorovo, predchádzať konfliktným situáciám, prípadne privolať hliadku PZ SR. Členovia MOPS by sa nemali zapájať do konfliktných situácií.

- **Časté nenahlasovanie porušovania:**

Na základe skúseností špecialistov, niektorí členovia MOPS neobjektívne pristupujú k nahlasovaniu protispoločenských alebo protiprávných aktivít. S týmto názorom sa stotožňujú aj starostovia a koordinátori MOPS. Často sú dôvodom rodinné väzby alebo priateľstvá v komunite, prípadne obava z pomsty alebo vzniku konfliktných situácií v komunite.

Na základe odpovedí starostov, koordinátorov aj policajných špecialistov sa však tento problém v mnohých prípadoch čiastočne vyriešil počas implementácie projektu sám. Postupom času si členovia MOPS uvedomili svoje postavenie, kompetencie ako aj následky spojené s nenahlasovaním protispoločenskej alebo trestnej činnosti.

Návrh opatrenia:

SO/MV SR by malo v prvej polovici realizácie projektu⁶⁷ odporúčať samosprávam organizovanie krátkych školení, v rámci ktorých by sa prehľbovali znalosti a skúsenosti členov MOPS. Zodpovedné nahlasovanie protispoločenských a protiprávných konaní by toho malo byť súčasťou.

- **Limity výkonu činností MOPS v rámci kooperácie s policajnými špecialistami:**

Policajní špecialisti uviedli, že MOPS nie je dostupná pri niektorých aktivitách PZ SR, hlavne v nočných hodinách, napríklad pri zaistení osôb. Rovnako policajní špecialisti kritizujú, že MOPS nie je responzívna, pretože v danej chvíli nie sú členovia MOPS v službe, napríklad počas víkendu. Zároveň, mnoho členov MOPS nemá služobné telefóny, na ktorých by ich mohla počas služby PZ SR zastihnúť, prípadne nemajú dostupný ich kontakt.

Návrh opatrenia:

Otázka dostupnosti MOPS pre potreby PZ SR je diskutabilná, hlavne v čase mimo výkonu ich služby. Pokiaľ k tomu členov MOPS nezaväzuje pracovná zmluva, člen MOPS nie je povinný byť v pohotovosti nepretržite každý deň i noc.

Zároveň by PZ SR mal prednostne kontaktovať koordinátora MOPS a následne po jeho usmernení kontaktovať konkrétnych členov alebo hliadku v teréne. V tomto ohľade by mala prebiehať jasná komunikácia medzi koordinátorom MOPS a PZ SR, kde by sa uviedli časy výkonu služby MOPS v lokalite, rozpis zmien, telefónne čísla (ak členovia MOPS disponujú pracovnými mobilnými telefónmi). Zároveň by PZ SR mala rešpektovať súkromie členov MOPS mimo služby.

Ak člen MOPS koná mimo služby, bez vedomia koordinátora, len na žiadosť PZ SR, mal by o tom byť koordinátor čo najrýchlejšie informovaný nie len zo strany člena MOPS, ale aj zo strany PZ SR, že člena/ov

---

⁶⁷ V prípade ak realizácia projektu trvá 12 mesiacov, tak by MV SR malo odporúčať dotýčajúcej samospráve organizáciu krátkych školení počas celého trvania projektu.

MOPS požiadali o asistenciu mimo výkonu služby. Viac k platovému ohodnoteniu nad rámec pracovného času v časti *Pracovné podmienky MOPS – Pracovný čas, strana 37*.

- **Skúsenosti členov MOPS a nedostatočný tréning:**

Špecialisti odporúčajú pri MOPS zabezpečiť intenzívnejšie vstupné školenie a priebežné zaškoľovanie počas celého trvania projektu. Pri nástupe členov MOPS do služby vnímajú špecialisti chýbajúce znalosti a skúsenosti. Uvádzajú však, že po opakovaných zaškoľovaniach a poučeniach členov MOPS sa situácia zlepšuje. Na základe rozhovorov s policajnými špecialistami a koordinátormi MOPS je rozpätie osamostatnenia príslušníka MOPS a nadobudnutia potrebných znalostí približne 1 až 2 roky. Kritickým bodom je časové obmedzenie trvania projektov z ktorých sú členovia MOPS financovaní.

Návrh opatrenia:

Policajní špecialisti identifikovali, že by školenia, krátke brifingy alebo poučenia mohli byť organizované pravidelne v rozpätí minimálne 3 až 4 mesiace pre členov MOPS v lokalite, za prítomnosti koordinátora. Vo viacerých lokalitách už bol takýto typ spolupráce medzi MOPS a policajnými špecialistami realizovaný. V období 2020 - 2021 však tieto aktivity narušila pandémia COVID-19.

Policajní špecialisti však uvádzajú, že im chýbajú metodické postupy pri výučbe alebo zaškoľovaní členov MOPS. Taktiež neexistujú príklady dobrej praxe alebo zdieľanie skúseností. V tomto prípade by mohlo SO/MV SR poskytovať žiadateľom štandardizované a unifikované informácie, príklady dobrej praxe, prípadne poskytnúť priestor na spájanie relevantných aktérov v oblasti školení a budovania kapacít MOPS.

Súčinnosť s ďalšími pomáhajúcimi profesiami a profesiami verejných služieb

MOPS v rámci svojej činnosti zároveň asistujú zložkám Hasičského a záchranného zboru SR pri požiaroch, kalamiach alebo záplavách. Taktiež asistujú pri odpratávaní spadnutých stromov, prípadne iných zábran ohrozujúcich plynulosť cestnej premávky a podobne.

MOPS asistujú pobočkám Slovenskej pošty hlavne v čase vyplácania štátnych sociálnych dávok. MOPS dohliada na poriadok v okolí pošty, komunikuje a dohovára v prípade nezhôd a predchádza eskalácií konfliktov.

MOPS asistovali v čase pandémie COVID-19 mobilným odberovým miestam. Príslušníci MOPS koordinovali záujemcov o testovanie, dohliadali na dodržiavanie rozstupov, informovali ľudí o predbežnej dĺžke čakania a podobne. Zároveň boli informovaní aj o pozitívnych testoch a vedeli tak lepšie dohliadať na dodržiavanie karantény pozitívne testovaných osôb a osôb žijúcich s nimi v jednej domácnosti. Viac o aktivitách MOPS spojených s protipandemickými opatreniami COVID-19 sú dostupné v štvrtej kapitole hodnotenia.

Pracovné podmienky Miestnych občianskych poriadkových služieb

Pracovné prostredie

Pracovné prostredie MOPS sa líši podľa jednotlivých samospráv a ich priestorových a/alebo finančných kapacít. Napriek faktu, že väčšinu svojho pracovného času strávia členovia MOPS vo vonkajšom prostredí, by mali mať vytvorené dostupné a primerané pracovné prostredie.

Návrh opatrenia:

Je vhodné aby **samospráva** vytvorila adekvátne podmienky pre členov MOPS. V rámci pracoviska by sa mal nachádzať priestor na prezlečenie, prípadne šatňa, skrinky na odloženie pracovného odevu alebo súkromných vecí príslušníka, priestor na administratívnu činnosť spojenú s výkonom povolania, priestor na občerstvenie (počas prestávky) a sociálne zariadenie. Priestor by mal byť vo forme samostatnej miestnosti/í, zdieľaný priestor s inými zamestnancami obce, prípadne priestor vo forme unimobunky. Priestor by mal mať elektrické pripojenie, napríklad na nabitie služobných mobilných telefónov a mal by byť vykurovaný počas zimných mesiacov.

Ak by sa jednalo o zdieľaný priestor s inými pomocnými profesiami v rámci obce/mesta, je potrebné aby mali členovia MOPS dostupný priestor na prezlečenie/šatňu, skrinky na odloženie osobných vecí alebo pracovného odevu a vyhradený priestor na administratívnu činnosť spojenú s výkonom povolania.

Pracovný čas

Počas rozhovorov boli identifikované viaceré nedostatky pri rozložení pracovného času alebo využívaní členov MOPS nad rámec pracovnej doby bez náhrady mzdy.

Niektoré samosprávy nemali znalosť o možnosti rozloženia pracovných zmien členov MOPS na ranné (napr. 8:00 – 16:00) a poobedné (napr. 14:00 - 22:00) a tým kritizovali neadekvátnu flexibilitu nástroja.

Návrh opatrenia:

SO/MV SR by mal jasnejšie komunikovať možnosti a okruhy, v ktorých vie poskytnúť konzultácie a usmernenia pre úspešných žiadateľov. Prípadne by mal zodpovedný orgán vytvoriť pri realizácii projektu zoznam často kladených otázok a odpovedí na ne alebo manuál pre efektívnu implementáciu MOPS.

V niektorých lokalitách sa zistili nedostatky s dodržiavaním dĺžky pracovného času, resp. s náhradou mzdy za prácu nadčas. Na základe rozhovorov s členmi MOPS sa zistilo, že v niektorých lokalitách sú MOPS denne využívaní viac ako 8 hodín. V niektorých lokalitách pracovali v zimných mesiacoch členovia MOPS aj 12 hodín 5 až 7 dní v týždni bez preplatenia odpracovaných nadčasov (napr. stráženie segregovanej lokality z dôvodu karantény).

Treba však podotknúť, že z rozhovorov taktiež vyplynulo, že niektoré samosprávy uhrádzajú členom MOPS prácu nadčas rovnako ako aj prácu v noci, v soboty a nedele a v dni pracovného pokoja. Nadčasy sú uhrádzané z výdavkov obce alebo mesta.

Návrhy opatrení:

SO/MV SR by malo jasne komunikovať povinnosti samosprávy pri zamestnávaní členov MOPS a vyzývať ich k rešpektovaniu práv zamestnancov. Zároveň by **samospráva** mala jasne komunikovať nielen povinnosti členov MOPS vyplývajúce z pracovnej zmluvy ale aj ich práva. V prípade nečakaných udalostí, ako bola pandémia COVID-19, kedy je potrebná súčinnosť členov MOPS aj nad rámec pracovnej doby, by mala samospráva jasne komunikovať spôsob náhrady za prácu nad stanovený čas (preplatenie nadčasov alebo flexibilný pracovný čas/náhradné voľno).

SO/MV SR by malo flexibilnejšie nastaviť možnosti refundácie nákladov na členov MOPS. Pre samosprávy by malo byť dostupné aj preplácanie nadčasov alebo príplatkov za prácu v noci, cez víkend alebo počas dní pracovného pokoja, pokiaľ to je v súlade s nariadeniami Európskej komisie.⁶⁸ Tieto náklady by mali byť vopred komunikované samosprávou voči zodpovednému orgánu (zdôvodnenie využitia členov MOPS nad rámec určeného pracovného času) a následne schválené zodpovedným orgánom.

SO/MV SR by mohlo zvážiť zaradenie členov MOPS do platovej kategórie minimálne druhého stupňa náročnosti pracovného miesta⁶⁹ vzhľadom na ich zvyšujúcu sa zodpovednosť a rizikovosť vyplývajúcu z pracovnej činnosti. Na základe zmeny by sa koeficient minimálnej mzdy zvýšil na 1,2 násobku mzdy.⁷⁰ Prípadne by bola kategória druhého stupňa náročnosti pracovného miesta poskytnutá iba členom MOPS,

Návrh opatrenia:

SO/MV SR by malo v rámci monitorovania implementácie zvážiť na ad hoc báze aj hodnotenie nástroja prostredníctvom samotných členov MOPS. Na základe výpovedí členov MOPS si môže MV SR overiť ich pracovné podmienky, dodržiavanie pracovnej doby a platové podmienky. Takáto kontrola by mala prebiehať bez predošlého upozornenia samosprávy. Na základe zistení by MV SR mohlo osloviť samosprávu a konzultovať zistené pozitíva, prípadne nedostatky.

Čerpanie dovolenky

Na základe vyjadrenia koordinátorov MOPS a starostov sa pri čerpaní dovolenky stretávajú s primárne dvoma problémami. Prvým je nedostatočná znalosť členov MOPS o ich právach vyplývajúcich z pracovnej zmluvy a teda aj o možnostiach čerpania dovolenky. Druhým problémom je obmedzený počet dní dovolenky, ktoré môže príslušník MOPS v jeden mesiac čerpať.

Návrh opatrenia:

Samospráva by mala pri prijímaní členov MOPS do zamestnania jasne vysvetliť ich práva a povinnosti a informovať ich o možnosti čerpania dovolenky a o rozdieloch medzi dovolenkou a práceneschopnosťou. Samospráva by si mala overiť, koľko osôb zaradených do nástroja MOPS bolo dlhodobo nezamestnaných,

⁶⁸ V súčasnosti však takáto forma nie je možná, pretože platia iné pravidlá financovania počas víkendu. Viac informácií dostupných v dokumente Usmernenia týkajúce sa zjednodušených možností vykazovania nákladov: Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), Európska komisia, Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/simpl_cost_sk.pdf.

⁶⁹ Charakteristika stupňov náročnosti pracovných miest je dostupná na stránke Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Minimálne mzdové nároky: <https://www.employment.gov.sk/files/praca-zamestnanost/vztah-zamestnanca-zamestnavateľa/zakonnik-prace/priloha-c-1.pdf>.

⁷⁰ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Minimálne mzdové nároky. Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/vztah-zamestnanca-zamestnavateľa/odmenovanie/minimalne-mzdove-naroky/>.

aké sú ich pracovné skúsenosti a návyky a podľa toho zvoliť adekvátny postup pri ich zaškoloňovaní a informovaní.

Ako uviedli samosprávy, príslušník MOPS si nemôže v jednom mesiaci vyčerpať viac ako 5 dní dovolenky (prípadne 2,5 dňa, ak pracuje na polovičný úväzok) a to z dôvodu stanoveného mesačného paušálu zodpovedným orgánom vo výzve.⁷¹ Možnosť čerpania viac ako 5 dní dovolenky súčasne, je iba na prelome mesiacov.

Podľa ŠSNJ je možné „hodnotu stanoveného mesačného paušálu uznať za oprávnenú, ak výkon činnosti v intenciách výzvy bol realizovaný najmenej 15 dní (do 15 dní sa započíta len čas, v ktorom zamestnanec vykonával pracovné činnosti MOPS vrátane sviatkov) z mesačného fondu pracovného času vrátane platených sviatkov, pričom platí, že v danom mesiaci musí odpracovať:

- pri 7,5 hodinovom pracovnom čase minimálne 112,5 hodín z mesačného fondu pracovného času alebo 57 hodín v rámci kratšieho pracovného času v rozsahu ½ mesačného fondu pracovného času,
- pri 8 hodinovom pracovnom čase minimálne 120 hodín z mesačného fondu pracovného času alebo 60 hodín v rámci kratšieho pracovného času v rozsahu ½ z mesačného fondu pracovného času,
- pri inom pracovnom čase minimálne ekvivalent zodpovedajúci násobku 15-tich dní a stanoveného hodinového pracovnému času z mesačného fondu pracovného času.“⁷²

Na základe uvedeného si samospráva nemôže uplatniť preplatenie paušálu, ak by člen MOPS čerpal dovolenku viac ako 6 pracovných dní v danom mesiaci. Ustanovenie vyslovene nezakazuje čerpanie dovolenky dlhšej ako 5 dní, no čerpanie takej dovolenky nemusí byť zamestnávateľom schválené.

Návrh opatrenia:

SO/MV SR by mali zvážiť iný spôsob štandardného vykazovania výdavkov. Podľa ŠSNJ sú pravidla fixne zadefinované. Jedným z pravidiel je aj definícia zameraná na výkon, čo znamená, že zamestnanec musí odpracovať aspoň 15 dní.

Práca s dlhodobozamestnanými a pracovné návyky

Samosprávy v rozhovoroch uviedli ako problematickú náročnosť integrácie niektorých členov MOPS do pracovného procesu. Na základe rozhovorov bolo identifikované, že viaceré samosprávy mali na začiatku realizácie nástroja problém vybudovať v členoch, ktorí boli pred výkonom povolania príslušníka MOPS dlhodobozamestnaní, pracovné návyky a zodpovedný prístup k práci.

Samosprávy argumentujú, že pre nich nie je dostupný manuál alebo príklady dobrej praxe, ktoré by mohli byť pri budovaní pracovných návykov a zodpovednému prístupu k práci nápomocné. SO/MV SR v tomto ohľade neprihliada na zamestnávateľa a neponúka mu žiadny adekvátny postup alebo pomoc, ako s takouto cieľovou skupinou pracovať. Je potrebné spomenúť, že v dobe prípravy hodnotenia MOPS

⁷¹ Štandardná stupnica jednotlivých nákladov pre výzvu na predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunít, Strana 5.

⁷² *Ibid.* Strana 5.

nebola dostupná žiadna príručka na národnej úrovni, ktorá by zamestnávateľom ponúkala príklad dobrej praxe pri zamestnávaní dlhodobo nezamestnaných osôb a budovanie ich pracovných návykov.⁷³

Návrh opatrenia:

Je potrebné vytvorenie **manuálu na národnej úrovni**, ktorý by sa zameriaval na príklady dobrej praxe pri **práci s dlhodobo nezamestnanými osobami**. Pri tvorbe manuálu je vhodné osloviť MPSVR SR, sociálne podniky, ktoré s takouto cieľovou skupinou pracujú,⁷⁴ prípadne použiť prax zo zahraničia.

Vzdelávanie členov Miestnych občianskych poriadkových služieb

Vo všeobecnosti bolo na základe rozhovorov identifikované nedostatočné vzdelávanie členov MOPS. Z hodnotenia vyplýva, že väčšina členov MOPS nemá prístup ku kvalitnému školeniu pri nástupe do výkonu povolania. Taktiež vo väčšine prípadov neexistuje kurikulum, podľa ktorého by samospráva, prípadne mestská/obecná polícia mala pri vzdelávaní MOPS postupovať. Vzdelávanie a zvyšovanie kvalifikácie je dôležitým prvkom pri osobnostnom a kariérom rozvoji a zároveň pôsobí na členov MOPS motivujúco.

Členovia MOPS, ktorí sú v službe z predošlých projektových období sa nestretávajú s opätovným preškolením. Na základe rozhovorov s členmi MOPS sa stáva, že ak osoba nastúpi do služby až počas realizácie projektu, je nepravdepodobné, že absolvuje vstupné školenie. Vstupné školenie však môže pozostávať iba zo školenia BOZP a vymedzení základných úloh MOPS. Z hodnotenia vyplýva, že lepšie zaškolenie členov MOPS prebieha pod správou mestskej polície. Dôležitú úlohu vo vzdelávaní MOPS zohral aj PZ SR, ktorý vo viacerých lokalitách usmerňoval príslušníkov MOPS, definoval ich právomoci a usmerňoval alebo ozrejmoval ako správne postupovať pri rôznych situáciách.

V kapitole definujúcej okruhy pôsobnosti je spomenutých niekoľko návrhov a odporúčaní vzdelávania členov MOPS v rámci rôznych aktivít.

⁷³ Dostupný materiál dotýkajúci sa tejto témy je Analýza dlhodobej nezamestnanosti z pohľadu využiteľnosti tejto pracovnej sily na trhu práce vypracovaná Asociáciou zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky, Dostupná na: https://www.azzz.sk/wp-content/uploads/2020/02/Anal%C3%BDza-dlhodobej-nezamestnanosti-z-poh%C4%BEduvyu%C5%BEite%C4%BEnosti-tejto-pracovnej-sily-na-trhu-pr%C3%A1ce_2019.pdf.

⁷⁴ S účinnosťou od 1. mája 2018 vytvára zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, legislatívny rámec nielen pre sociálne podniky, ale aj pre sektor celej sociálnej ekonomiky. Zákon definuje sociálne podnikanie ako osobitný typ podnikania, ktorého hlavným cieľom je dosahovať pozitívny sociálny vplyv. Sociálne podniky sú dôležitou hnacou silou inkluzívneho rastu, resp. rastu ktorý podporuje vysokú zamestnanosť a sociálnu súdržnosť. (Zdroj: Čo je sociálny podnik a sociálna ekonomika, Podnikajte.sk, 7.9.2020, Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/socialny-podnik-socialna-ekonomika>.) Zákon č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch definuje podľa §2 ods.3 napĺňanie komunitného záujmu ako poskytovanie spoločensky prospešnej služby pre skupinu osôb, ktorú je možné ohraničiť a identifikovať podľa územného, členského, záujmového alebo iného objektívneho kritéria, okrem poskytovania spoločensky prospešnej služby znevýhodneným osobám alebo zraniteľným osobám a spoločensky prospešnej služby. Medzi znevýhodnené skupiny podľa zákona patria aj osoby, ktoré sú vedené v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov (§5, písm. a), ods. 3), dosiahli vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie podľa osobitného predpisu (§5, písm. a), ods. 4), patria k národnostnej menšine alebo etnickej menšine a potrebuje rozvíjať svoje jazykové znalosti, odborné znalosti alebo nadobúdať pracovné skúsenosti na účely získania trvalého zamestnania (§5, písm. a), ods. 6). Na základe uvedeného majú niektoré sociálne podniky skúsenosti so zamestnávaním osôb, ktoré boli dlhodobo nezamestnané a mohli by byť zdrojom dobrej praxe pri tvorbe manuálu.

Dobrá prax: Spolupráca s mestskou políciou

V rámci väčšiny miest boli členovia MOPS zaradení pod mestskú políciu, prípadne boli mestskou políciou koordinovaní. V rámci mestskej polície im mohol byť poskytnutý intenzívnejší tréning a zaškoľovanie z dôvodu už vybudovaných vzdelávacích kapacít.

Mestská polícia sa zameriavala na odborné vyškolenie členov MOPS s cieľom zvýšenia teoretických a praktických zručností pri výkone svojej činnosti. Školenia a tréningy sa zameriavali predovšetkým na:

- Identifikáciu protispoločenskej činnosti,
- Vybrané skutkové podstaty Zákona o priestupkoch (372/1990 Zb.)⁷⁵, Trestného zákona (300/2005 Z. z.)⁷⁶, Zákona o cestnej premávke (8/2009 Z. z.)⁷⁷ a iných záväzných právnych predpisov,
- Informovanie o všeobecných záväzných nariadeniach mesta alebo obce,
- Základy a spôsob dokumentácie zistených skutočností,
- Základy efektívnej komunikácie s členmi MRK, políciou, miestnymi úradmi verejnej správy,
- Základné ľudské práva,
- Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci,
- Metodické usmernenie o náplni práce a povinnostiach člena MOPS.

V rámci školení boli členom MOPS pripravované aj modelové situácie, v ktorých si prechádzali správny postup pri rôznych činnostiach a spoločne ho vyhodnocovali.

Osoby koordinujúce členov MOPS a osoby zodpovedné za vzdelávanie argumentujú, že kľúčom pri práci s MOPS je pristupovať k MOPS s rešpektom a plnou vážnosťou. Koordinátori pripustili, že vo väčšine lokalít chýbajú v rámci mesta alebo obce zamestnanci, ktorí by mali adekvátne pedagogické vzdelanie alebo znalosti na prípravu a realizáciu školení a tréningov. Niektorí koordinátori navrhujú aby sa členov MOPS z menších obcí zaškoľovali v rámci väčších miest, kde sú už na to vytvorené kapacity.

Dobrá prax: Spolupráca s PZ SR

Policajní špecialisti v rámci PZ SR aktívne spolupracujú s členmi MOPS. Oblasť súčinnosti MOPS a PZ SR je zahrnutá v druhej kapitole hodnotenia.

Policajní špecialisti komunikujú s členmi MOPS primárne v počiatočnej fáze realizácie projektu, kým nenadobudnú dostatočné znalosti a skúsenosti. PZ SR poskytuje krátke školenia a mentoring týkajúci sa postupu v kritických a konfliktných situáciách a definuje ich okruh pôsobnosti. Je potrebné podotknúť, že policajní špecialisti nemali podklady, podľa ktorých by mohli presne inštruovať MOPS o ich aktivitách v rámci okruhových pôsobnosti. Taktiež informuje členov MOPS, že nie sú v pozícii, v ktorej by mohli ukladať sankcie, ale skôr vystupujú ako svedkovia. V niektorých prípadoch si PZ SR prechádzalo aktivity, ktoré MOPS v rámci mesiaca vykonávali a retrospektívne sa vracali k postupu, ktorý zvolili, hodnotili ho a podali usmernenie v prípade ďalšieho podobného konania.

Aktivita PZ SR sa líši od lokalít. V prvej polovici realizácie projektu policajní špecialisti navštevujú lokality s cieľom komunikácie a mentoringu členov MOPS v priemere jeden až trikrát za štvrtrok. Je potrebné zdôrazniť, že v niektorých lokalitách PZ SR aktívne nepôsobí v oblasti vzdelávania MOPS.

⁷⁵ Zákon č. 372/1990 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch.

⁷⁶ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

⁷⁷ Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Dobrá prax: Zdieľanie informácií prostredníctvom sociálnych sietí

Na základe rozhovorov z analýzy hodnotenia MOPS vyplynulo, že v niektorých regiónoch si informácie a dobrú prax zdieľajú samotní členovia MOPS z rôznych obcí. Na základe osobných známostí zdieľajú informácie v lokalite a dobrú prax prostredníctvom sociálnych sietí (napr. Facebook). Členovia MOPS argumentujú, že sa takýmto spôsobom vedú rýchlo a efektívne poradiť v rôznych otázkach a zdieľať pozitívne aj negatívne zážitky, ktoré slúžia ako dobrá prax.

Dobrá prax: Flexibilný pracovný čas – možnosť štúdia popri zamestnaní

Nástroj MOPS disponuje flexibilitou pracovného času v prípade ak sú v rámci lokality organizované dve alebo viac zmien. Medzi dobrú prax patrí aj možnosť študovať popri výkone povolania MOPS. V prípade niektorých lokalít, niektorí členovia MOPS navštevujú stredné školy v doobedňajších hodinách. Následne vykonávajú funkciu člena MOPS počas poobednej zmeny.

Návrh opatrenia:

SO/MV SR / prípadne spriateľené **samosprávy** by mali zvážiť vytvorenie platformy zdieľania dobrej praxe členov MOPS. V rámci platformy by sa mohli stretávať vybraní členovia MOPS, prípadne koordinátori zo spádovej oblasti/regiónu. Výstupom by mohol byť sumár, ktorý by sa zasielal zodpovednému orgánu. Ten by následne na pravidelnej báze vypracoval príklady dobrej praxe, ktorý by zdieľal so samosprávami a publikoval na svojej webovej stránke. Dokument by mal mať podobu manuálu alebo metodiky. Nemalo by sa jednať o typ dokumentu, ako je napríklad publikovaná brožúra *7 príkladov dobrej praxe*⁷⁸ vydaná MV SR. Zároveň by sa pri kreovaní takýchto dokumentov mohla zlepšiť súčinnosť odboru MV SR a ÚSVRK.

Wybavenie členov Miestnych občianskych poriadkových služieb

Väčšina oslovených policajných špecialistov, starostov a koordinátorov identifikovali problém v nejednotnom vybavení MOPS. Samospráva pozitívne vníma prístup zodpovedného orgánu pri preplácaní vybavenia a pracovného odevu MOPS, neexistoval však jednotný postup pri nákupe vybavenia členov MOPS.

Policajní špecialisti identifikovali problém v nejednotnom vybavení MOPS hlavne v týchto oblastiach:

- Neexistuje jednotný pracovný odev/uniforma pre MOPS. Ich vybavenie sa mení od obce k obci. V niektorých obciach majú MOPS reprezentatívny pracovný odev/uniformu s presným označením. Na základe tvrdení niektorých starostov takýto pracovný odev zvyšuje autoritu a rešpekt členov MOPS. Objavujú sa však samosprávy, v ktorých sú MOPS odetí v neadekvátnom vybavení (napr. teplákové súpravy a podobne);
- V niektorých lokalitách sa používajú na pracovnom odevu/uniformách MOPS maskáčové prvky. Tie PZ SR nepovažuje za adekvátne pri nástroji MOPS;
- Nejednotnosť reflexných prvkov a označenia nástroja MOPS;
- členovia MOPS boli v niektorých lokalitách vyzbrojení obuškami, teleskopmi alebo paralyzérmi.

⁷⁸Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 7 príkladov dobrej praxe alebo rok pôsobenia miestnych občianskych poriadkových služieb, 2019, Dostupné na: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/7-prikladov-dobrej-praxe/>.

Návrh opatrenia:

Na základe uvedeného by malo **SO/MV SR** pripraviť jednoduchú **inštrukciu** pre samosprávy, ktorá by:

- Definovala typ pracovného odevu alebo uniformy pre členov MOPS.
- Definovala rovnaké reflexné prvky pre pracovný odev alebo uniformy MOPS.
- Definovala jednotné označenie MOPS na pracovných odevoch alebo uniformách.

Jasne **definovala nástroje**, ktoré MOPS smie používať a zároveň, ktoré nemôže používať aj s uvedením príkladov.

Dobrá prax: Jednotné pracovné odevy pre príslušníkov MOPS

Niektoré samosprávy, **v rámci regionálnej spolupráce, obstarali jednotné pracovné odevy** pre členov MOPS do viacerých obcí spoločne. Tým pádom zjednodušili formu nákupu vybavenia, zjednotil sa pracovný odev členov, reflexné prvky aj ich označenie v danej lokalite.

V rámci lokalít sa členovia MOPS musia presúvať niekoľko kilometrov medzi jednotlivými stanovišťami (roztrúsenosť lokalít, v ktorých sa nachádzajú MRK). Členovia MOPS môžu byť počas služby telefonicky inštruovaní na rýchly presun z jednej lokality do druhej. Často však musia čakať na prevezenie vozidlom mestskej/obecnej polície alebo zamestnancom mestského/obecného úradu.

Návrh opatrenia:

Samospráva by mala podľa potreby zvážiť (ak disponuje materiálnymi alebo finančnými prostriedkami) **zaobstaranie motorového vozidla** pre MOPS v lokalitách, kde sa MOPS musí presúvať väčšie vzdialenosti kde sa zdržiava MRK.

Výberový proces členov Miestnych občianskych poriadkových služieb

Výberový proces členov MOPS je jedným z kľúčových aspektov úspešnej implementácie nástroja MOPS.

Za výberový proces členov MOPS zodpovedajú mestá a obce. Základné podmienky, ktoré mal splniť uchádzač, boli zadané v ŠSNJ.⁷⁹ Vo výberovej komisii bol väčšinou účastný starosta obce alebo vedúci zamestnanec mesta, zamestnanec obce, prizvaný zamestnanec ÚSVRK, príslušník PZ SR⁸⁰ alebo

⁷⁹ Podmienky, ktoré musí splniť uchádzač o zamestnanie na pozíciu MOPS:

- Zamestnanec má ukončenú povinnú školskú dochádzku v zmysle zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní („školský zákon“).
- Zamestnanec má minimálne 18 rokov. Zamestnanec nesmie byť právoplatne odsúdený za:
  - trestný čin podľa „1. hlavy Trestného činu proti životu a zdraviu“ Trestného zákona č.300/2005 Z.z. a
  - akýkoľvek zločin v zmysle Trestného zákona č.300/2005 Z.z.

Štandardná stupnica jednotlivých nákladov pre výzvu na predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov, Odbor inkluzie marginalizovaných rómskych komunití, Strana 5.

⁸⁰ Zodpovedný orgán taktiež poskytol v dokumente Zoznam často kladených otázok k výzve kontakt na krajské riaditeľstvo PZ SR, a tým, že odporúča, aby bol v komisii prítomný zástupca PZ SR. Mestá a obce tak mohli na základe poskytnutých kontaktov osloviť krajské riaditeľstvo PZ SR a zabezpečiť si tak prítomnosť príslušníka PZ SR na výberovom procese. Viď otázku číslo 26 dokumentu.

Dostupné na: [https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/Casto%20kladene%20otazky%20k%20vyzve%20OPLZ-PO5-2018-1%20\(MOPS\)%20aktualizacia%2017.9.2018.pdf](https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/Casto%20kladene%20otazky%20k%20vyzve%20OPLZ-PO5-2018-1%20(MOPS)%20aktualizacia%2017.9.2018.pdf)

náčelník mestskej polície. Vo výnimočných prípadoch bol v komisii účastný zamestnanec školy, zdravotného strediska alebo inej organizácie.

Na základe rozhovorov bol o pozíciu členov MOPS vo väčšine lokalít vysoký záujem. V niektorých lokalitách bol počet záujemcov o túto pozíciu vyšší ako 70. O voľných pozíciách sa dozvedeli záujemci z rôznych zdrojov – internet, rozhlas, obecné noviny, nezisková organizácia pracujúca v lokalite, prostredníctvom známych alebo zamestnancov mesta/obce. Na základe rozhovorov s členmi MOPS pohovory trvali v priemere 30 minút a boli náročné.

Primárnym cieľom výberového konania bolo vybrať osoby, ktoré majú dobrú znalosť lokality, majú medzi občanmi vytvorený rešpekt a pristupujú zodpovedne k práci. Hodnotiteľ sa však k detailnejším informáciám o výberovom procese nedostal.

Kritickejší voči výberovému procesu boli policajní špecialisti. Tí identifikovali niekoľko primárnych nedostatkov vo výberovom procese, ktoré následne mali celkový vplyv na realizáciu projektu. Primárne, niektorým policajným špecialistom nebola poskytnutá možnosť byť prítomní vo výberovom procese členov MOPS. Aj napriek tomu, že to SO/MV SR odporučilo, nie je povinnosť samosprávy si policajných špecialistov alebo iných príslušníkov PZ SR k výberovému procesu prizvať. Policajní špecialisti zdôvodňujú záujem byť zapojení do výberového procesu z nasledovných dôvodov:

- Policajní špecialisti majú vytvorený vzťah s komunitou v ktorej pôsobia. Poznajú lokality, rovnako ako aj zodpovedné osoby, ktoré sú v komunite aktívne a majú vytvorený rešpekt.
- Policajní špecialisti môžu mať prehľad nad kompetentnosťou uchádzačov, prípadne navrhovaných osôb.
- V prípade neadekvátneho výberu môže byť spolupráca medzi policajnými špecialistami a MOPS komplikovanejšia.

Medzi ďalšie negatívne aspekty výberového konania, ktoré identifikovali policajní špecialisti patrí:

- Do pozície MOPS môžu byť zaradené osoby blízke starostovi, prípadne inej zodpovednej osobe, bez potrebnej skúsenosti s touto prácou, prípade dobrej znalosti komunity alebo chýbajúcemu rešpektu v komunite.
- Do pozície MOPS môžu byť zaradené osoby, ktoré spáchali protispoločenské alebo protiprávne konanie, v oblasti ktorých majú zo svojej pozície MOPS pôsobiť preventívne (napríklad, do pozície príslušníka MOPS bola vybraná osoba, ktorá zanedbala starostlivosť o zverenú osobu/dieťa a následne má pôsobiť preventívne v oblasti ochrany deti a mládeže pred negatívnymi javmi). Prípadne sa jedná o osoby, ktoré sú zapojené do aktivít úžerníctva v danej lokalite.
  - Pri vyššie uvedenom treba brať do úvahy aj čas kedy bolo protispoločenské alebo protiprávne konanie spáchané a či dotýčny kandidát prešiel nápravou.
  - Je potrebné s kandidátom, ktorý protispoločenský alebo protiprávny čin spáchal, otvorene počas výberového procesu hovoriť a reflektovať to s činnosťami a aktivitami, ktoré by ako člen MOPS vykonával.

Návrh opatrenia:

Pre výberový proces MOPS by mal byť zadaný postup pri realizácii výberového konania, ktorý bude platný pre všetky podporené lokality. Výberový proces by mal definovať spôsob oznámenia o voľných

pracovných pozíciách, dobe trvania tohto oznámenia, miesto, kde bude zverejnené oznámenie o voľných pracovných pozíciách, kvalifikačné požiadavky, zloženie členov výberovej komisie (napríklad aj oznámenie územne príslušnej regionálnej kancelárii USVRK) za účelom zabezpečenia transparentného výberu uchádzačov. Ďalším návrhom je využitie uplatňovania dočasných vyrovnávacích opatrení.

Financovanie a koordinácia Miestnych občianskych poriadkových služieb a ich efektivita počas pandémie COVID-19

Financovanie

Základné informácie o financovaní projektu a preplácaní nákladov spojených s výkonom MOPS sú dostupné v dokumentoch:

- Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, bod 15 – Podmienka spôsobu financovania (Strana 12 žiadosti);⁸¹
- Štandardná stupnica jednotkových nákladov – sekcia Základné východiska, Postup pri stanovení jednotkovej ceny a Podmienky oprávnenosti a uplatnenia zjednodušeného vykazovania výdavkov.⁸²

Na základe rozhovorov so samosprávami vyplynulo, že komunikácia so SO/MV SR v otázkach financovania je dostačujúca. Pri preplácaní výdavkov vo väčšine prípadov nebol evidovaný problém, s výnimkou preplácania mzdy príslušníkom MOPS, ktoré skončili na dlhšej práceneschopnosti z dôvodu ochorenia COVID-19 alebo karantény z dôvodu podozrenia na spomínané ochorenie. Taktiež samosprávy pozitívne hodnotili preplácanie nákladov spojených s vybavením príslušníkov MOPS.

Pri otázke financovania MOPS sa **väčšia časť samospráv zhoduje na zmene financovania** z dopytovo orientovanej výzvy na **národný projekt zameriavajúci** sa na MOPS. Podľa názoru respondentov je dopytovo orientovaný projekt náročnejší na vypracovanie a podlieha dlhšiemu schvaľovaciemu procesu.

Návrh opatrenia:

Zmena financovania dopytovo orientovanej výzvy na národný projekt Miestnych občianskych poriadkových služieb.

Samosprávy vidia ako **problémovú** aj **maximálnu dĺžku podporovaného projektu**. Dĺžku finančnej podpory navrhujú zvýšiť na maximálne 48 mesiacov, vychádzajúc zo skúseností národných projektov ako napr. Terénnej sociálnej práce. Dlhšie trvanie projektu má pozitívny vplyv na jeho implementáciu. V prípade dlhšie trvajúceho projektu členovia MOPS získavajú väčšiu autoritu medzi občanmi MRK a majoritou, občania si uvedomujú ich pridanú hodnotu a evidujú pozitívne zmeny v lokalite, ktoré aktivity MOPS priniesli. Z rozhovorov s koordinátormi a policajnými špecialistami tiež vyplýva, ako už bolo uvedené vyššie, že priemerne trvá členovi MOPS nadobudnúť dostatočné znalosti a skúsenosti približne 1 až 2 roky. Vzhľadom na aktuálnu maximálnu dĺžku trvania projektu, členovia MOPS končia v čase, kedy dosahujú najlepšie výsledky.

⁸¹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Strana 12. Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/Vyzva%20na%20predkladanie%20ZoNFP%20v%20zneni%20zmeny%20c.%202.pdf.

⁸² Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunít, Štandardná stupnica jednotkových nákladov pre výzvu na predloženie žiadostí o nenávratný finančný príspevok kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1, Strana 3-65 Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/P9%20-%20Standardna%20stupnica%20jednotkovych%20nakladov.pdf.

Návrh opatrenia:

Zmena dĺžky financovania projektu z minimálne 12 a maximálne 24 mesiacov na **minimálne 12 a maximálne 48 mesiacov**.

Ďalšou kritikou zo strany samospráv sú medzery vo financovaní projektov. Samosprávy z tohto dôvodu čelia problémom ako je **problém s opätovným zamestnaním** členov MOPS alebo ich **stratou motivácie v závere implementácie projektu**.

Problém s opätovným zamestnaním členov Miestnych občianskych poriadkových služieb

V prípade skončenia financovania projektu, mnohé mestá a obce nemajú finančné kapacity na to, aby mohli členov MOPS udržať v pracovnom pomere. Po ukončení pracovného pomeru sa prevažná časť ľudí opätovne ocitne v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Ak má samospráva záujem bývalých skúsených členov MOPS zamestnať na krátke obdobie (napríklad plošné testovanie počas pandémie COVID-19, dni obce/mesta alebo iné neočakávané udalosti), stretáva sa s odmietnutím. Buď si osoba našla iné zamestnanie alebo je osoba stále nezamestnaná, poberá dávku v nezamestnanosti a z toho dôvodu nechce uzatvoriť dohodu. Obec sa tak musí obracať na jednotlivcov, ktorí nemajú dostatok skúseností.

Strata motivácie členov Miestnych občianskych poriadkových služieb

Niektoré zo samospráv identifikovali stratu motivácie príslušníkov MOPS v záverečnej fáze projektu. Na základe dostupnej odbornej literatúry je preukázateľné, že neistota vyplývajúca zo straty pracovného miesta má negatívny vplyv na pracovný výkon zamestnancov.^{83,84}

Návrh opatrenia:

SO/MV SR by malo zaistiť plynulý prechod financovania projektov. Zníži sa tak riziko straty motivácie zamestnancov, ako aj problémy s opätovným prijímaním skúsených členov MOPS do nového projektového obdobia.

COVID-19

V rámci hodnotenia MOPS je potrebné spomenúť aktivity, ktoré členovia MOPS vykonávali počas pandémie COVID-19 v rokoch 2020 až 2021. Hodnotenie MOPS prebiehalo v období, keď pandémia COVID-19 vrcholila. Pre respondentov, primárne pre mestá a obce, v ktorých MOPS pôsobilo, sa členovia MOPS stali neoddeliteľnou súčasťou mestského alebo obecného tímu pri realizácii protipandemických opatrení. Členovia MOPS tak vykonávali činnosti alebo asistovali na území celej obce/mesta.

Nástroj MOPS mal silný informatívny vplyv, prevažne na MRK. V niektorých lokalitách časť komunity spočiatku odmietala pripustiť, že ochorenie COVID-19 sa týka aj ich. Komunita mala tendenciu dôverovať

⁸³ A Motivational Perspective on Job Insecurity: Relationships Between Job Insecurity, Intrinsic Motivation, and performance and Behavioral Outcomes, Yuhung Shin, Won-Moo Hur, Tae Won Moon and Soomi Lee, International Journal of Environmental Research and Public Health, 22 May 2019, Page 11. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/333312966_A_Motivational_Perspective_on_Job_Insecurity_Relationships_Between_Job_Insecurity_Intrinsic_Motivation_and_Performance_and_Behavioral_Outcomes.

⁸⁴ The Effects of Job Insecurity on Employee Safety Outcomes: Cross-Sectional and Longitudinal Explorations, Tahira M. Probst and Ty L. Brubaker, Journal of Occupational Health Psychology, 2001, Vol. 6, No. 2, Page 156, Dostupné na: <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/ocp62139.pdf>.

rôznym konšpiračným teóriám a tým mala sklony k nedodržovaniu opatrení. Tu vznikol priestor vhodnou komunikáciou a osvetovou činnosťou ovplyvňovať konanie komunity alebo jednotlivcov tak, aby benevolentný prístup k protipandemickým opatreniam neohrozoval zvyšnú časť obyvateľstva lokality.

MOPS bola prednostne využívaná a nasadzovaná v lokalitách, kde dohliadali na dodržiavanie karantény, prípadne realizovali sprievod pozitívnym osobám, alebo osobám, ktoré boli v styku s pozitívnou osobou, ak takáto potreba vystala. Členovia MOPS mali znalosť o tom, ktoré osoby sú umiestnené do karantény. Pri zistení, že sa tieto pohybujú mimo karantény, vyzývali ich, aby sa bezodkladne presunuli do miesta bydliska alebo do miesta, kde majú nahlásený karanténny pobyt. Príslušníci MOPS taktiež vysvetľovali, prečo je dôležité dodržiavať karanténne opatrenia a v niektorých lokalitách pomáhali pri zabezpečovaní základných životných potrieb pre rodiny v karanténe.

Pravidelne spolupracovali s pomáhajúcimi profesiami, PZ SR, zdravotným strediskom alebo mestskou políciou, využívali svoje znalosti miestnych pomerov, a boli nápomocní pri distribúcií zdravotných pomôcok, informačných materiálov, humanitárnej pomoci a podobne.

Veľký prínos členov MOPS bol pri opakovanom testovaní obyvateľstva, kedy zabezpečovali bezproblémový priebeh testovania. Svojim aktívnym prístupom preventívne predchádzali možným konfliktom a nedorozumeniam na odbernom mieste. Jasne komunikovali dĺžky čakania, organizovali rady a sledovali dodržiavanie rozstupov.

Koordinácia Miestnych občianskych poriadkových služieb

Pozícia koordinátora členov MOPS bola v sledovaných lokalitách vykonávaná rôznymi osobami v rámci obce alebo mesta. Koordinátora MOPS v rámci obce vykonával starosta obce alebo bola táto agenda zverená do rúk niektorého zo zamestnancov obce. Väčšinou sa jednalo o zamestnanca, ktorý mal na starosti sociálny alebo iný príbuzný odbor. V rámci miest sa jednalo o zamestnanca mesta, ktorý mal rovnako na starosti sociálny alebo iný príbuzný odbor, alebo náčelníka, prípadne iného zamestnanca mestskej polície. Niekedy však nebola funkcia koordinátora jasne vytýčená, čo mohlo spôsobovať problém v komunikácií a pri zadávaní úloh. V niektorých lokalitách bol koordinátorom aj samotný člen MOPS.

Na základe rozhovorov s členmi MOPS, ktorí boli poverení koordináciou hliadok sa takáto prax neosvedčila. Členovia MOPS, ktorí koordinovali aj samotné hliadky hovorili o náročnosti spájať 7,5 hodinovú pracovnú smenu a samotnú koordináciu MOPS v teréne. Takáto osoba ma horší prehľad o všetkých členoch MOPS v teréne, pretože musí zároveň plnohodnotne vykonávať funkciu MOPS. Tým pádom koordinátor nevie efektívne rozdeľovať úlohy v prípade urgentných ad hoc situácií. Koordinátor má viac zodpovednosti, no väčšinou rovnaké finančné ohodnotenie ako iní členovia MOPS.

Koordináciu MOPS by mali taktiež zväžiť samotní starostovia obcí. Vzhľadom na široké kompetencie a povinnosti, ktoré starostom obcí prináležia je nepravdepodobné, že budú mať dostatočnú kapacitu venovať sa aj koordinácii členov MOPS. Na základe skúseností koordinátorov (ktorí nevykonávali funkciu starostu) sa jedná o intenzívnu prácu, ktorá vyžaduje aktívnu komunikáciu s členmi MOPS v teréne, prípravu zmien a pochôdzkových oblastí, riešenie podnetov samosprávy, pomáhajúcich profesií alebo profesií verejných služieb a následnej inštrukcie členov v teréne. V primárnej fáze projektu koordinátori zohrávajú dôležitú úlohu pri opakovanom vysvetľovaní postupu pri jednotlivých aktivitách. Koordinátor by mal v rámci svojej role pôsobiť aj ako mentor, ktorého príslušníci MOPS rešpektujú. Na základe rozhovorov, osoby koordinujúce MOPS a osoby zodpovedné za vzdelávanie argumentujú, že kľúčom pri práci s MOPS je pristupovať k členom MOPS s rešpektom a plnou vážnosťou.

Návrh opatrenia:

Pozícia koordinátora MOPS by mala byť **samostatnou pozíciou v rámci nástroja**. Pozíciu by nemal vykonávať člen MOPS a primárne ani starosta obce. Malo by sa jednať o zamestnanca obce/mesta, ktorý ma dobrú znalosť komunity, má koordinátorské alebo vedúce postavenie a organizačné znalosti a skúsenosti. Ďalším vhodným predpokladom by mali byť skúsenosti so školeniami a mentoringom.

Náplň práce koordinátora projektu pozostáva z rozdelenia zmien hliadkovania, časového rozpisu služieb a zadelenia lokalít členom občianskej hliadky, z pravidelného monitoringu vykonanej práce (metóda monitoringu), zahrňujúceho týždenné správy a mesačné porady (metóda administrácie), manažmentu členov hliadky, mentoringu, konzultácií a poradenstva pri riešení vzniknutých problémov. Koordinátor MOPS by mal zároveň pomáhať členom MOPS pri riešení krízových situácií.

Koordinátor MOPS by mal byť kontaktnou osobou pre členov MOPS, pre pomocné profesie, vedenie mesta/obce, PZ SR a ďalšími profesiami verejných služieb, ako aj SO/MV SR. Koordinátor MOPS by mal byť taktiež v kontakte s ďalšími koordinátormi na regionálnej a štátnej úrovni, prostredníctvom čoho by sa zabezpečovalo zdieľanie dobrej praxe a informácií o vzdelávaní a kurikulách vzdelávania.

Koordinátora vyberie prostredníctvom výberového procesu mesto alebo obec.

Pozícia koordinátora by nemala byť ohodnotená minimálnou mzdou.⁸⁵

---

⁸⁵ Prípadne by sa malo jednať o pracovné miesto zodpovedajúce štvrtému stupňu náročnosti (teda 1,6 koeficient minimálnej mzdy). „Pracovné miesto zodpovedajúce štvrtému stupňu náročnosti práce charakterizuje samostatné zabezpečovanie odborných agend alebo výkon čiastkových koncepčných, systémových a metodických prác spojený so zvýšenou duševnou námahou; poskytovanie zdravotnej starostlivosti, odborné činnosti v zdravotníctve so zodpovednosťou za zdravie ľudí; riadenie, organizácia alebo koordinácia zložitých procesov alebo rozsiahleho súboru veľmi zložitých zariadení s prípadnou zodpovednosťou za životy a zdravie iných osôb.“ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Minimálne mzdové nároky: <https://www.employment.gov.sk/files/praca-zamestnanost/vztah-zamestnanca-zamestnavateľa/zakonnik-prace/priloha-c-1.pdf>.

Súhrn hodnotenia Miestnych občianskych poriadkových služieb

Dôvody realizácie hodnotenia

Cieľom hodnotenia MOPS bolo detailnejšie zadefinovanie okruhov pôsobnosti príslušníkov MOPS vychádzajúc z cieľov výzvy,⁸⁶ definovať súčinnosť MOPS s pomáhajúcimi profesiami a analyzovať pracovné podmienky MOPS. Hodnotenie sa tiež zameriavalo na financovanie projektu a koordináciu samotných členov MOPS.⁸⁷ Potreba hodnotenia vznikla primárne z dôvodu absencie hodnotiacich dokumentov tohto nástroja a chýbajúcej ucelenej definície aktivít MOPS v rámci jednotlivých okruhov pôsobnosti.

Tu je potrebné podotknúť, že cieľom MOPS podľa samotnej výzvy je posilniť aktivačné nástroje na úseku zamestnanosti, budovanie pocitu občianskej zodpovednosti Rómov za ochranu verejného poriadku a občianskeho spolunažívania.⁸⁸ Cieľom ÚSVRK pri implementácii MOPS „bol nový prístup k uplatneniu neinvazívnych metód s elimináciou pripisovaných vlastností a stereotypov, odstraňovania kolíznych situácií medzi minoritou a majoritou.“⁸⁹ Nástroj MOPS má prevažne preventívno-informatívnu funkciu a preto nebolo zámerom hodnotenia analyzovať znižovanie kriminality v lokalitách, v ktorých MOPS pôsobí.

Celkové hodnotenie Miestnych občianskych poriadkových služieb

Hodnotenie MOPS poukazuje na pozitívny vplyv nástroja na lokality, v ktorých bol implementovaný, rovnako ako aj na samotných jednotlivcov zapojených do projektu. Aktuálne môže byť odbornou verejnosťou nástroj MOPS vnímaný skôr ako nástroj silového alebo represívneho charakteru. Z hodnotenia však vyplýva, že MOPS majú predovšetkým preventívno-informatívny charakter. Nástroj znižuje nezamestnanosť v lokalite, primárne MRK, zvyšuje šance na zamestnanie na otvorenom trhu práce pre osoby zapojené do projektu vďaka získaným skúsenostiam, bojuje proti predsudkom, má pozitívny vplyv na ochranu osôb, verejného a súkromného majetku, životného prostredia a zvyšovanie kvality života v lokalite.

Príslušníci v rámci projektu nadobúdajú pracovné skúsenosti a zručnosti, budujú si pracovné návyky, stávajú sa plnohodnotnými spolupracovníkmi samosprávy a v rámci komunity pôsobia ako vzory (angl. „role models“). Príslušníci MOPS spolupracujú s pomáhajúcimi profesiami, PZ SR, Hasičským zborom Slovenskej republiky, rýchlou záchranou službou a ďalšími profesiami. MOPS boli taktiež nenahraditeľnou pomocou pre mestá a obce počas 1. a 2. vlny pandémie COVID-19 v rokoch 2020 - 2021.

---

⁸⁶ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5.

⁸⁷ Názvy miest a obcí, rovnako ako aj mená respondentov nie sú v dokumente uvedené z dôvodu zachovania anonymity na základe rozhodnutia ÚSVRK.

⁸⁸ Council of Europe, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Piata správa o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike, 2019, Bratislava, Strana 31, Odsek 104. Dostupné na: <https://rm.coe.int/5th-sr-slovak-republic-sk/16809324a0>.

⁸⁹ Ibid.

Okruhy pôsobnosti a aktivity Miestnych občianskych poriadkových služieb

Hodnotenie definuje aktivity v rámci piatich okruhov pôsobnosti MOPS. Medzi okruhy pôsobnosti patrí najmä v rámci ochrany verejného poriadku, ochrany súkromného a verejného majetku, ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi, ochrany životného prostredia a zlepšenia kvality života v lokalite a zlepšenie alebo zabezpečenie plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky. Prostredníctvom realizácie týchto okruhov sa má zabezpečovať zámer výzvy, ktorým je posilnenie miestneho aktivizmu, podpora komunitného rozvoja, zníženie páchania protispoločenských konaní a predchádzanie vzniku konfliktných situácií, udržiavanie verejného poriadku a štandardnej kvality životného prostredia v lokalitách, v ktorých žijú obyvatelia MRK.

Aktivity v rámci jednotlivých okruhov pôsobnosti majú slúžiť ako zoznam možných aktivít, príklady dobrej praxe alebo návrhy/opatrenia, ktoré môžu samosprávy využívať v rámci implementácie nástroja MOPS, podľa potrieb danej lokality.

Problematické aspekty spojené s implementáciou Miestnych občianskych poriadkových služieb

Pri analýze súčasného stavu boli identifikované viaceré negatívne faktory spojené s implementáciou nástroja MOPS. Treba však upozorniť, že nie všetky negatívne aspekty sú charakteristické pre každú lokalitu, v ktorej sa nástroj MOPS realizoval. Hodnotenie ma však za cieľ poukázať na všetky negatíva a tak predchádzať ich opakovaniu.

Jedným z primárnych nedostatkov vyplývajúcich z hodnotenia je neadekvátne vzdelávanie príslušníkov MOPS. Nástroju MOPS chýba akékoľvek povinné kurikulum vzdelávania príslušníkov MOPS pre samosprávy, ktorým by každý člen MOPS bez ohľadu na čas výkonu povolania mal prejsť. Spôsob a obsah vzdelávania je ponechaný na samosprávy. Preto sa kvalita vzdelania v oblasti pôsobnosť MOPS líši v jednotlivých lokalitách, čo má zároveň dopad na ich efektívnosť. Hodnotenie uvádza niekoľko opatrení zameraných na vzdelávanie a taktiež poukazuje na príklady dobrej praxe.

Medzi ďalšie kľúčové zistenia patrí nesprávne čerpanie dovolenky, prípadne obmedzenie dĺžky čerpania dovolenky a neadekvátne finančné ohodnotenie za prácu nadčas. Na základe rozhovorov bolo zistené, že v niektorých lokalitách príslušníci MOPS nie sú adekvátne ohodnotení za prácu nadčas. Je potrebné aby MV SR vydalo jasné usmernenie pre možnosti čerpania dovolenky a práceneschopnosti pre príslušníkov MOPS a prehodnotilo možnosti kontroly pre možné porušovanie práv zamestnancov.

Vybavenie príslušníkov MOPS sa líši v jednotlivých lokalitách a je potrebná jeho unifikácia, primárne zjednotenie pracovných odevov. V niektorých prípadoch sa objavuje neadekvátne vybavenie príslušníkov MOPS vo forme obuškov či teleskopov. Je potrebné, aby MV SR presne identifikovali vybavenie a nástroje dostupné pre MOPS a vymedzilo nástroje, ktoré členovia MOPS v rámci svojej kompetencie nemôžu používať.

Správny výber príslušníkov MOPS je jedným z kľúčových faktorov efektívnej implementácie nástroja MOPS. Výberový proces je v kompetencii samosprávy, no ani tu neexistuje zjednotený postup.

Najčastejšou kritikou bola neprítomnosť policajných špecialistov PZ SR na výberovom konaní, čo mohlo mať niekedy za následok nevhodný výber príslušníkov MOPS (osoby spájané s úžerou v lokalitách, prípadne osoby, ktoré majú trestnú minulosť).

K otázke pôsobnosti MOPS boli policajnými špecialistami identifikované negatíva v oblasti prekračovania právomoci, častého nenahlasovania protispoločenských a protiprávných konaní, nedostupnosť členov MOPS pre PZ SR v potrebnom čase, ako aj ich nedostatočné zaškolenie.

Hodnotenie je kritické k otázke financovania a dĺžke obdobia financovania nástroja. Na základe výpovedí respondentov by bolo vhodné upraviť financovanie nástroja MOPS z dopytovo orientovanej výzvy na národný projekt MOPS. Sprostredkovateľský/zodpovedný orgán by mali zvážiť iný spôsob štandardného vykazovania výdavkov. Kriticky je taktiež hodnotená aj dĺžka obdobia trvania nástroja (min. 12 mesiacov a max. 24 mesiacov). Krátke trvanie realizácie projektu má za následok niekoľko negatív, akými sú strata motivácie členov MOPS, problém s ich opätovným zamestnávaním alebo krátke obdobie na nadobudnutie potrebných znalostí a skúseností s výkonom.

Ďalšie možnosti hodnotenia a implementácie Miestnych občianskych poriadkových služieb

Tento dokument sa primárne zameriaval na hodnotenie postupov členov MOPS pri plnení aktivít v rámci okruhu pôsobnosti, ich súčinnosť s inými profesiami a skúmanie pracovných podmienok MOPS. Počas hodnotenia neboli oslovené MRK a majoritná spoločnosť miest a obcí, čím nebol do analýzy zahrnutý pohľad obyvateľov lokalít, v ktorých MOPS pôsobili. Na základe uvedeného hodnotiteľ nemohol s určitosťou zanalyzovať komplexný pohľad na aktivity a efektivitu MOPS, keďže chýbal názor jednej z cieľových skupín. Názor MRK a majority bol reflektovaný len na základe výpovedí respondentov, oslovených v hodnotení.⁹⁰ Cieľom ďalšieho hodnotenia by preto mala byť analýza pohľadov verejnosti na aktivity MOPS. Analýza by mala zahŕňať ich skúsenosti s nástrojom MOPS, rovnako ako aj ich očakávania. Na základe výsledkov by sprostredkovateľský/zodpovedný orgán alebo samospráva vedeli lepšie zamerať informačnú kampaň na obyvateľov lokalít, kde MOPS pôsobí a jasne špecifikovať právomoci a pôsobnosť MOPS.

Z dôvodu chýbajúcich analýz a hodnotení nástroja MOPS by bolo zároveň vhodné identifikovať aj kvantitatívne výsledky na celonárodnej a regionálnej úrovni. V rámci ďalšieho výskumu by bolo vhodné zamerať sa na analýzu toho ako príslušníci MOPS svojou aktivitou prispievajú k predchádzaniu, znižovaniu, alebo prehlbovaniu sociálno-patologických javov, a zároveň k informovanosti a osvete obyvateľov obcí.

Hodnotenie taktiež otvára diskusiu na detailnejšiu analýzu súčinnosti MOPS s inými pomáhajúcimi profesiami, ktoré sú rovnako aktívne v prostredí MRK. Navrhovaná zmena nástroja MOPS z dopytovo orientovaného projektu na národný projekt by príslušníkov MOPS zaradila do rovnakej sústavy pomáhajúcich profesií spolu s terénnou sociálnou prácou, komunitnými pracovníkmi, či osvetou zdravia. Je veľmi dôležité v procese prípravy nového programového obdobia 2021 - 2027 identifikovať spôsoby

---

⁹⁰ Zoznam respondentov nájdete na strane 13 v kapitole *Metodológia*.

spolupráce pomáhajúcich profesií a následne upravovať metodické postupy tak, aby dochádzalo k synergii a čo najefektívnejšiemu výkonu smerom k cieľovej skupine.

Z hodnotenia vyplynulo, že MOPS disponujú vysokým potenciálom a existuje tu priestor na rozšírenie pôsobnosti tohto nástroja v rámci nového programového obdobia. Záverom hodnotenia je dôležité poukázať na silný informatívno-preventívny potenciál MOPS v rámci lokality, ktorý by sa dal využiť v ďalších aktivitách v oblastiach ochrany životného prostredia a kvality zdravia obyvateľov žijúcich v lokalitách, ochrany verejného poriadku alebo pri nečakaných udalostiach alebo situáciách, ako bola napríklad pandémia COVID-19.

Summary - Evaluation of the Local Public Order Services Instrument

Background

The Office of the Plenipotentiary of the Government of the Slovak Republic for Roma Communities (hereinafter referred to as “Plenipotentiary for the RC”) elaborated an evaluation of the Local Public Order Services⁹¹ instrument (hereinafter referred to as “LPOS”), formerly referred to as Roma Citizens' Patrols, based on the need for an objective assessment of the instrument. The Plenipotentiary for the RC assessed that there is currently no publicly available evaluation of this instrument and that an analysis of the current situation is missing.⁹² This report, as a conceptual material, collects the experience from the implementation of projects in selected localities that received funding in the period 2018-2021 based on qualitative interviews conducted with representatives of municipalities, with persons who were entrusted with the coordination of LPOS (employees of municipal offices), with a municipal police (if is operated in a locality and was in charge of LOPS coordination), with the Police Force of Slovak republic and with the LOPS members and analyzes it.

The LPOS instrument is a project (based on demand-oriented call) implemented within the European Social Fund in Slovakia, specifically by the Operation Program Human Resources (hereinafter referred to as the “OP HR”), priority axis 5., Integration of marginalized Roma communities, investment priority 5.1. Socio-economic integration of marginalized communities, such as the Roma with the specific objective of 5.1.2., to increase financial literacy, employability, and employment of marginalized communities, especially the Roma.⁹³ The body responsible for the project call was the Ministry of the Interior of the Slovak Republic (hereinafter referred to as the “MoI SR”) as the Intermediate Body for the Operational Program Human Resources for the implementation of Priority Axis 5.⁹⁴

The aim of the project⁹⁵ under "specific objective 5.1.2 is to increase the financial literacy, employability, and employment of marginalized communities, especially Roma"⁹⁶. This objective was to be ensured through activities to support the systematic provision of social services and assistance in municipalities with marginalized Roma communities (hereinafter "MRC") aimed at increasing the employability of people living in the MRC environment.⁹⁷ The aim of the LCOS instrument is therefore to strengthen social assistance in the field of employment, building a sense of civic responsibility of the Roma for the protection of public order and civic coexistence. The goal of the Plenipotentiary for the RC in the implementation of the MOPS "new approach to the application of non-invasive methods with the

---

⁹¹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsr_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%20/Vyzva%20na%20predkladanie%20ZoNFP%20v%20zneni%20zmeny%20c.%202.pdf .

⁹² Until November 2021.

⁹³ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, page 1.

⁹⁴ *Ibid.*

⁹⁵ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, page 10.

⁹⁶ *Ibid.*

⁹⁷ *Ibid.*

[purpose of] elimination of attributed characteristics and stereotypes, as well as conflict situations between the minority and the majority."⁹⁸

Within the above-mentioned type of activity, the successful applicant for LPOS was obliged to define the main activity, which was the support of the comprehensive provision of local civil order service in municipalities with the presence of MRC. According to the call, the intention of providing the LPOS instrument in municipalities was to strengthen local activism, support community development, reduce anti-social behavior and prevent conflict situations, maintain public order, and protect the environment and quality of life in localities where MRC residents live. These objectives were to be met through LPOS activities, through helping to maintain the public order, protecting the private and public property, safeguarding the children and youth against adverse events, protecting the environment, and contributing to the improvement of the quality of life and health as well as ensuring the traffic flow and safety.⁹⁹

Main objective of the evaluation

The LPOS instrument evaluation aims to define in more detail the areas of competence of LPOS members based on the project objectives, to define the cooperation of LPOS members with helping professions, and to analyze the working conditions of LPOS members. The evaluation also focuses on the budgeting of the instrument and the coordination of the LPOS members. The need for evaluation arose primarily due to the absence of interest in evaluation of the instrument and the lack of a comprehensive definition of LPOS instrument activities within the areas of competence of the instrument. The LPOS instrument has a predominantly preventative-informative function and therefore the intention of the evaluation was not to analyze the reduction of crime in the localities where the LPOS instrument operates.

Overall evaluation of the Local Public Order Services instrument

The evaluation of the LPOS instrument points to the positive impact of the instrument in the localities, of implementation, as well as on the individuals involved in the instrument. Currently, the LPOS instrument is often generally perceived by professionals as an instrument of a force or repressive nature. However, the evaluation shows that the MOPS instrument is primarily of a preventative and informative nature. The instrument reduces unemployment in the locality, primarily of MRC, increases the chances of employment in the open labor market for people involved in the instrument thanks to the experience gained, fights prejudice, has a positive impact on people's safety, protection of public and private property, the environment and improving the quality of life in the locality.

Members of the instrument acquire work experience and skills, build work habits, become full-fledged collaborators of municipality and act as role models within their community. The LPOS members cooperate with helping professions, the Police force of the Slovak Republic, the Fire Brigade of the Slovak

---

⁹⁸ Council of Europe, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Fifth Report submitted by the Slovak Republic, 2019, Bratislava, Paragraph 104, Available at: <https://rm.coe.int/5th-sr-slovak-republic-en/1680923d76>.

⁹⁹ Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, page 10.

Republic, ambulance services, and other professions. MOPS members were also an indispensable aid to cities and municipalities during the COVID-19 pandemic in 2020-2021.

Areas of competence and activities of the Local Public Order Services instrument

The evaluation defines the activities within the five areas of competence of the LPOS. Areas of competence include:

- Protection of public order,
- Protection of private and public property,
- Protection of children and young people from adverse events,
- Protection of the environment and the improvement of the quality of life in the locality,
- Ensuring of traffic flow and safety.

Through the implementation of these areas, the challenge intends to ensure the strengthening of local activism, support of community development, reduction of anti-social actions and prevention of conflict situations, maintenance of public order, and protection of the environment in localities where MRC residents live.¹⁰⁰

The evaluation lists and describes activities within the individual areas of competence. This index of activities should serve as a list of possible examples of good practices, or proposals/measures that municipalities could use in the implementation of the LPOS instrument, according to the needs of the specific locality.

Challenges associated with the implementation of the Local Public Order Services instrument

During the analysis of the current situation, several negative phenomena associated with the implementation of the LPOS instrument were identified. However, it should be noted that not all of these are present in every locality in which the instrument was implemented. However, the evaluation aims to point out all of them to prevent their recurrence in the future.

One of the primary shortcomings resulting from the evaluation is the inadequate training system of LPOS members. The instrument lacks any official and unified curriculum of the trainings that every LPOS member should undergo, regardless of the starting time of the profession. According to the project, the methods and content of the training is the responsibility of the municipalities. Therefore, the quality of training differs in individual localities, which also has an impact on the effectiveness of LPOS members. The evaluation lists several measures aimed at improvement of the education and points to examples of good practices.

Other key findings include incorrect use of annual leave, or a limitation on the length of use of annual leave, and inadequate financial reward for overtime work. Based on the interviews, it was found that in some localities LPOS members are not adequately remunerated for overtime work. The responsible

---

¹⁰⁰ *Ibid.*

authority must issue clear guidelines for the possibilities of taking leave and incapacity for work for the LPOS members and to reconsider the ways of controlling for possible violations of employees' rights.

The equipment of LPOS members differs in individual localities and it is necessary to unify it, primarily their workwear. In some cases, inadequate LPOS equipment in the form of batons or telescopes appeared. It is necessary for responsible authority to precisely define the equipment and tools available for LPOS members and to list the tools that cannot be used within their competence.

The correct selection of LPOS members is one of the key factors in the effective implementation of the instrument. The selection process is the responsibility of the municipality, but it does not have a unified procedure. The most frequent criticism mentioned by the interviewees was the absence of police specialists from the Police force of the Slovak Republic during the selection procedure, which could sometimes result in an inappropriate selection of LPOS members (persons associated with usury¹⁰¹ in respective localities, or persons with a criminal history).

Another shortcoming identified by police specialists was exceeding of the scope of LPOS members jurisdiction, frequent non-reporting of anti-social and illegal activities and unavailability of LPOS member for the Police forces cooperation.

The evaluation is critical to the question of funding and the length of the funding period of the instrument. Based on the statements of the respondents, it would be appropriate to adjust the financing of the LPOS instrument from the demand-oriented call to a national project of the LPOS instrument. The Intermediate/responsible Authority should consider another method of standard reporting of expenditure. The length of the instrument's duration (min. 12 months and max. 24 months) is also critically assessed. The short duration of the project results in several negative outcomes, such as the loss of motivation of LPOS members, the problem of their re-employment or a short period of time to acquire the necessary knowledge and experience for the proper execution of the duties.

Further evaluation and implementation of the Local Public Order Services instrument

This document focused primarily on the evaluation of the MOPS methodological process, their interaction with other professions and the examination of LPOS working conditions. The MRC and the majority society of the locations, where the LPOS instruments was implemented, were not interviewed during the evaluation. Based on this limitation, the evaluator could not fully analyze the issue and create a comprehensive assessment of the activities and effectiveness of LPOS instrument, as the opinion of one of the target groups was missing. The opinions of the MRC and the majority population were only partially reflected based on the statements of the respondents in the evaluation. The aim of further evaluation shall also include the analysis of the public's views on LPOS instrument's activities. The analysis should include their experience with LPOS members as well as their expectations of the target group. Based on the results, the intermediate / responsible body or municipalities would be able to precisely target the

---

¹⁰¹ Usury is the practice of making unethical or immoral monetary loans that unfairly enrich the lender. Usury is in the Slovak republic consider as a criminal act under §235 of the Act 300/2005 Coll. Criminal Code.

information campaign at the inhabitants of the localities where the LPOS instrument operates and to clearly specify the powers and competences of LPOS members.

Due to the lack of previous analyzes and evaluations of the LPOS instrument in general, it would also be appropriate to collect quantitative data at national and regional level. In the framework of further research, it would be appropriate to focus on the analysis of how members of LPOS contribute to the reduction of undesirable phenomena (e.g., anti-social and illegal actions) and at the same time to the information and education of the population in the locality.

The evaluation also opens a room for discussion for a more detailed analysis of the interaction of LPOS members with other helping professions that are equally active in the MRC environment. The proposed change of the LPOS instrument from a demand-oriented project to a national project would place LPOS members in the same system of helping professions together with field social work, community workers or others. It is especially important in the long-term EU budget period (2021-2027) to identify ways of cooperation of helping professions and subsequently adjust methodological procedures so that there is synergy and the most effective performance towards the target group.

The evaluation showed that the LPOS instrument has a high potential and there is a room to extend the scope of this instrument in the long-term EU budget period (2021-2027), especially due to its strong informative-preventative potential within the localities, which could be used to strengthen environmental protection and improve the quality of health of residents living in localities, as well as in the area of the public order or unexpected events or situations, such as COVID-19 pandemic.

Zoznam použitej literatúry

A Motivational Perspective on Job Insecurity: Relationships Between Job Insecurity, Intrinsic Motivation, and performance and Behavioral Outcomes, Yuhyung Shin, Won-Moo Hur, Tae Won Moon and Soomi Lee, International Journal of Environmental Research and Public Health, 22.5. 2019 [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/333312966_A_Motivational_Perspective_on_Job_Insecurity_Relationships_Between_Job_Insecurity_Intrinsic_Motivation_and_Performance_and_Behavioral_Outcomes .

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky, Analýza dlhodobej nezamestnanosti z pohľadu využiteľnosti tejto pracovnej sily na trhu práce, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupná na: https://www.azzz.sk/wp-content/uploads/2020/02/Anal%C3%BDza-dlhodobej-nezamestnanosti-z-poh%C4%BEaduvy%C5%BEite%C4%BEnosti-tejto-pracovnej-sily-na-trhu-pr%C3%A1ce_2019.pdf .

Council of Europe, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Fifth Report submitted by the Slovak Republic, Paragraph 103, Available at: <https://rm.coe.int/5th-sr-slovak-republic-en/1680923d76> .

Council of Europe, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Piata správa o implementácii Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike, 2019, Bratislava, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://rm.coe.int/5th-sr-slovak-republic-sk/16809324a0> .

Denník E, Tomáš Grečko, Výrobcovia a obchody sa musia do systému zálohovania PET fliaš a plechoviek prihlásiť do 18. mája (+postup), 19. marca 2021, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://e.dennikn.sk/2318797/vyrobcovia-a-obchody-sa-musia-do-systemu-zalohovania-pet-flias-a-plechoviek-prihlasit-do-18-maja-postup/> .

Európska komisia, 2030 Climate Target Plan, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_en .

Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre zamestnanosť, sociálne záležitosti a začlenenie, Usmernenia týkajúce sa zjednodušených možností vykazovania nákladov: Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), september 2014, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thesfunds/fin_inst/pdf/simpl_cost_sk.pdf .

Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Občianske hliadky v prostredí MRK, Pomôcka k vypracovaniu žiadosti o NFP, zameranej na oprávnenú činnosť výzvy OP ZaSI – FSR – 2012/2.1/02, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: https://www.ia.gov.sk/external/3668/obcianske_hliadky_v_podmienkach_vyzvy_FSR.pdf .

Inštitút pre výskum práce a rodiny, Metodická pomôcka pre kontakt s obeťami trestných činov, 2019, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na:

https://www.zastavmenasilie.gov.sk/resources/data/Prirucka_Metodicka-pomocka-pre-kontakt-s-obetami-Tc.pdf .

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Charakteristika stupňov náročnosti pracovných miest, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/files/praca-zamestnanost/vztah-zamestnanca-zamestnavateľa/zakonnik-prace/priloha-c-1.pdf> .

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, Minimálne mzdové nároky, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.employment.gov.sk/sk/praca-zamestnanost/vztah-zamestnanca-zamestnavateľa/odmenovanie/minimalne-mzdove-naroky/> .

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 7 príkladov dobrej praxe alebo rok pôsobenia miestnych občianskych poriadkových služieb, 2019, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/7-prikladov-dobrej-praxe/> .

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Hasiči a záchranári, Požiarna prevencia, Preventívno-výchovná činnosť, Rady a odporúčania, Dostupné na: https://www.minv.sk/?rady_doporucenia .

Ministerstvo vnútra Slovenskej Republiky, Polícia, Policajný zbor, Vzdelávanie, Zameranie Strednej odbornej školy PZ Bratislava, [online], [cit. 2021-4-22], Dostupné na: <https://www.minv.sk/?zameranie-skoly> .

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium hasičského a záchranného zboru - Ochrana lesov pred požiarmi, marec 2021, [online], [cit. 2021-4-23], Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/hasici_a_zachranari/Malatinec/preventivno_vychovna_cinnost/Ochrana%20lesov%20pred%20poziarmi_2020.pdf .

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium hasičského a záchranného zboru - Spaľovanie horľavých látok na voľnom priestranstve a vypaľovanie porastov bylín, kríkov a stromov, marec 2021, [online], [cit. 2021-4-23], Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/hasici_a_zachranari/Malatinec/preventivno_vychovna_cinnost/Spalovanie.pdf .

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Sekcia európskych programov, Odbor inklúzie marginalizovaných rómskych komunit, Štandardná stupnica jednotkových nákladov pre výzvu na predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok, kód výzvy OPLZ-PO5-2018-1, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%202/P9%20-%20Standardna%20stupnica%20jednotkovych%20nakladov.pdf .

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Výzva na predkladanie Žiadostí o nenávratný finančný príspevok, Kód výzvy: OPLZ-PO5-2018-1-5, Prioritná os 5, Špecifický cieľ 5.1.2, Zameranie: Zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti ľudí žijúcich v prostredí MRK poskytovaním miestnej občianskej poriadkovej služby v obciach s prítomnosťou MRK, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/mvsv_a_eu/oplz/vyzvy/Vyzva%20-%20MOPS%202/Vyzva%20na%20predkladanie%20ZoNFP%20v%20zneni%20zmeny%20c.%202.pdf .

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, Rómske občianske hliadky v marginalizovaných rómskych komunitách (metodická príručka pre

miestne samosprávy), Bratislava, 2013, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/romovia/dokumenty/metodika_ROH_finalna_verzia_prirucky_web,%2020.05.2013.rtf .

Ministerstvo životného prostredia SR, Čo prinesie zálohovanie, online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.minzp.sk/zalohovanie/> .

Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, Nariadenie Prezídia Policajného zboru o činnosti základných útvarov služby poriadkovej polície Policajného zboru, Vestník Prezídia Policajného zboru, Čiastka 80, Bratislava, 10. augusta 2018.

Peter Kuruc (ed.), Spoločnosť pre trestné právo a kriminológiu, Fakulta práva, Paneurópska Vysoká škola, Obete kriminality a ich práva (zborník príspevkov zo seminára), 2015, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.paneurouni.com/wp-content/uploads/2017/03/obete-kriminality-ich-prava-zbornik-zo-seminara-medzinarodnou-ucastou-6-november-2014.pdf> .

Podnikajte.sk, čo je sociálny podnik a sociálna ekonomika, 7.9.2020, [online], [cit. 2021-5-1], Dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/pravne-formy/socialny-podnik-socialna-ekonomika> .

Rada Európskej Únie, Lepšia ochrana a obhospodarovanie pôdy a lesov v celej Únii: Rada prijala nové nariadenie, 14.5.2018, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/05/14/better-protection-and-management-of-land-and-forests-across-the-union-council-adopts-a-new-regulation/> .

Rada Európskej Únie, Nakladanie s odpadom a recyklácia: Rada prijala nové pravidlá, 22.5.2018, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/05/22/waste-management-and-recycling-council-adopts-new-rules/> .

Rada Európskej Únie, Opatrenia EÚ v oblasti zmeny klímy, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/climate-change/> .

Rada Európskej Únie, Rada prijala zákaz jednorazových plastov, 21.5.2019, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2019/05/21/council-adopts-ban-on-single-use-plastics/> .

The Effects of Job Insecurity on Employee Safety Outcomes: Cross-Sectional and Longitudinal Explorations, Tahira M. Probst and Ty L. Brubaker, Journal of Occupational Health Psychology, 2001, Vol. 6, No. 2, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/ocp62139.pdf> .

Zastavmenasilie.sk, Informácie o sexuálnom násilí pre políciu, [online], [cit. 2021-4-20], Dostupné na: <https://www.zastavmenasilie.gov.sk/informacie-pre-policiu/> .

Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 219/1996 Z.z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb.

Zákon č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok.

Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

Zákona č. 302/2019 Z.z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 372/1990 Zb. Zákon Slovenskej národnej rady o priestupkoch.

Príloha č. 1 – Okruh otázok na vedenie mesta alebo obce

Aké boli Vaše primárne dôvody/podnety reagovania na výzvu MOPS?

Celkové hodnotenie MOPS?

Pozitíva a negatíva MOPS? Ako vnímajú MOPS obyvatelia obce?

Akú činnosť vykonávali členovia MOPS?

- Poznámka: Je potrebné aby boli spomenuté aktivity pred pandémiou. Obec/mesto môže vyzdvihnúť aj prínos MOPS počas pandémie.
- **Uvedte periodické a jednorazové činnosti, ktoré vykonávali členovia MOPS.**

Ako si obec/mesto definovala okruhy pôsobnosti MOPS? Z čoho obec vychádzala?

- Aké činnosti vykonávali v oblasti ako sú: ochrana verejného poriadku alebo ochrana súkromného a verejného majetku, ochrana deti a mládeže, ochrana životného prostredia, ochrana plynulosti cestnej premávky).
- Ako často Vás MOPS kontaktovalo a nahlasovalo porušovanie, napríklad porušenie verejného poriadku alebo pri ochrane súkromného alebo verejného majetku?
- **V prípade ak sa jednalo o ochranu životného prostredia, ako často MOPS nahlasovalo takéto porušenie?**
- **Ako prebiehala koordinácia?** Podľa čoho sa postupovalo? Mali ste skúsenosti s koordinovaním takýchto zložíek?

Čo by obec/mesto privítala/o pri implementácii MOPS?

- Na úrovni financovania?
- Na úrovni udržateľnosti pracovných miest resp. dĺžke podpory tohto nástroja?
- Osobnostného rastu MOPS?
- Iných výdavkov, ktoré považujú za potrebné, aby boli financované v rámci realizácie?

Kde vidí obec/mesto priestor na zlepšenie?

Spolupracovali MOPS s pomáhajúcimi profesiami (napr., TSP, osвета zdravia) alebo profesiami iných verejných služieb? Ak áno, s ktorými a do akej miery?

Príloha č. 2 – Okruh otázok pre koordinátorov MOPS

- **Celkové hodnotenie MOPS? Akú hodnotu a potenciál majú MOPS v danej lokalite?**
- **Pozitíva a negatíva MOPS?**
- **Ako prebiehala koordinácia? Podľa čoho sa postupovalo?** Mali ste skúsenosti s koordinovaním takýchto zložiek?
- Na základe čoho ste sa rozhodli koordinovať MOPS? Prešli ste výberovým procesom alebo Vám agenda bola pridelená?
- Ako často Vás MOPS kontaktovalo a nahlasovalo porušovanie, napríklad porušenie verejného poriadku alebo pri ochrane súkromného alebo verejného majetku?
- **Čo by koordinátor privítal pri výkone činnosti?**
- Museli ste často vysvetľovať kompetencie a pôsobnosť MOPS zamestnancom? Mali ste z čoho vychádzať?
  - Venovali ste sa aj oblasti ochrany životného prostredia?
- Fungujú v obci iné pomáhajúce profesie? Ak áno, spolupracovali s nimi MOPS?
- **Kontaktovali pomáhajúce profesie koordinátora/kontaktnú osobu so žiadosťou o súčinnosť MOPS? Alebo sa pomáhajúce profesie obracali na MOPS priamo v teréne na ad hoc báze?**
  - Ak áno, v akých prípadoch?
- **Bol koordinátor priamo kontaktnou osobou pre MOPS, alebo kontaktnou osobou bol niekto iný?**
- **Kde vidí koordinátor priestor na zlepšenie?**

Príloha č. 3 – Okruh otázok pre príslušníkov MOPS

- **Ako dlho robíte MOPS?**
- **Prečo ste sa zapojili do programu MOPS?**
- **Ako ste sa o ňom dozvedeli?**
- **Ako vnímate svoju profesiu?**
- Ako sa Vám spolupracovalo s koordinátorom? (definovať, kto bol koordinátor, starosta, mestský policajt, náčelník MsP)
  - Mali ste pravidelné porady? Ako áno, ako často?
  - Boli tieto stretnutia iba s koordinátorom?
  - Dostávali ste jasné inštrukcie?
- **S kým ste najčastejšie spolupracovali počas Vašej práce napr. Mestská polícia, občianske združenie (ak áno aké) TSP, KC ...?**
- Bol Vám koordinátor/mesto/obec/mestská polícia nápomocná?
- **Vedeli ste čo môžete ako MOPS robiť?** Vedeli ste kedy sa máte obrátiť na mesto, MsP alebo PZ?
  - Uvedte činnosti, ktoré ste vykonávali (opakovane, jednorazovo)
  - Aké činnosti ste nemohli vykonávať lebo Vám to povedal starosta alebo koordinátor?
- **Zúčastnili ste sa nejakého školenia?**
  - Ak áno, na čo bolo zamerané?
- **Kde vidíte priestor na zlepšenie?**
- Chceli by ste pokračovať ako MOPS?